

MUSAVAT

www.musavat.com

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 26 iyul 2019-cu il Cümə № 156 (7326) Qiyməti 60 qəpik

Xəbər

Dənizdə
yeniyetmələrin
qırğını -
Xəzər niyə
adam udan
“əjdaha”ya
dönüb?

yazısı sah.14-də

Gündəm

Azərbaycan Ordusu dünyadanın ən güclüləri sırasında - Ermənistən 12 pillə gerilədi

Azərbaycan Ordusunda olan döyüş ruhu, kadr potensialı, hərbi texnika və avadanlıqlar kifayət edər ki, torpaqları işğaldan azad etsin

yazısı sah.10-də

MİQ-29-la Xəzər dənizinə düşən pilot kimdir?

yazısı sah.3-də

Mikayıl Müşfiqin “qara bəxti”-DNK analizi uzanır...

yazısı sah.6-də

Aqrar ixracın “Urset bazarı” dərdi

yazısı sah.13-də

Müəllimlər üçün imtahanların ilkin nəticələri açıqlandı

yazısı sah.6-də

Sülh üçün son qapı - Bakı onu hər an bağlaya bilər, əgər...

yazısı sah.11-də

Ekshumasiya ediləcək şəhid məzarlığı ilə bağlı ilginc məlumatlar

yazısı sah.10-də

Müxalifətin payız gözləntisi alınmadı, ümid qısa qaldı

yazısı sah.3-də

Avronun kursu yayın sonundak “əriyəcək”

yazısı sah.9-də

Deputat oğlunun adı kredit qalmaqlında

yazısı sah.3-də

ABŞ-in Azərbaycana artan yardımlarında əsas hədəf

yazısı sah.9-də

PREZİDENT İLHAM ƏLİYEV TÜRKİYƏ İLƏ VİZA REJİMİNİ LƏĞV ETDİ-TARİXİ QƏRAR

XİN: “Azərbaycana 30 günədək müddətə səfər etmək istəyən qardaş ölkə vətəndaşları üçün 1 sentyabr 2019-cu il tarixindən etibarən viza tələbi ləğv edilir”; **deputat:** “Prezidentin bu cəsur jesti alqışlanası tarixi qardaşlıq addımıdır”; Rəsmi Bakının bu qərarının ardınca Moskva da Türkiyənin bəzi vətəndaşları üçün vizani qaldırdı

MUSAVAT.COM
onlayn ictimai-siyasi qəzet

yazısı sah.7-də

Erməni mediası hökumətə od püşkürdü: “İnqilab yaxşı heçnə vermedi...”

Baş nazir onu iqtidar eləmiş xalqın qisasından qorxmağa başlayıb - Paşinyan ata evinin yanında post qoydurdu; Ermənistən rəhbərinin ilk məzuniyyəti korlandı...

yazısı sah.8-də

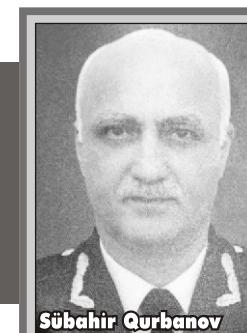
**Heydar
Babayevin ailə şirkəti tam çökür-daha 7 firması bağlandı**

yazısı sah.12-də

**Qubad İbadoğlu
müxalifəti
ətrafında
toplamaq istəyir,
yoxsa... - özü
danışır**

yazısı sah.5-də

**Həbsdəkì MTN
generalı
şikayətini Ali
Məhkəmədən
geri çəkdì-təfərruat**

yazısı sah.12-də

Dövlət Əməyin Mühafizəsi Fondu yaradılır

Dmək Məcləsinə dəyişiklik prezident İlham Əliyevin imzası ilə rəsmiləşib. Novator.az bildirir ki, əməyin mühafizəsi fondu məsələsini tənzimləyən 221-ci maddə yeni redaksiyada verilib.

Dəyişikliyə görə, Dövlət Əməyin Mühafizəsi Fondu müəssisələrin, vətəndaşların könülüü ödəmələri və başqa ödəmələr hesabına qurulur.

Dövlət Əməyin Mühafizəsi Fondu idarə olunması və onun vəsaitlərindən istifadə edilməsi Nazirlər Kabinetinin təsdiqlədiyi əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada həyata keçirilir.

Əvvəlki varianta əsasən, Dövlət Əməyin Mühafizəsi Fondu həmçinin dövlət bütçəsindən ayırmalar; müəssisələrin mənfəətindən ayırmalar; əməyin mühafizəsi normalarını və qaydalara pozan inzibati qaydada cəzalanmış vəzifəli şəxslərin ödedikleri cərimələrin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hissəsi hesabına təşkil edile bilərdi.

İyulun 24-də imzaladığı sərəncamda prezident Nazirlər Kabinetinə Dövlət Əməyin Mühafizəsi Fondu bir ay müddətinə təsis etməyi tapşırıb.

Şəhriyar Məmmədyarov çempion oldu

Azərbaycan şahmatçısı Şəhriyar Məmmədyarov Latviyanın paytaxtı Riga'da keçirilən FIDE Qran-prisində çempion olub. 34 yaşlı qrossmeyster final mərhələsinin tay-breykində fransızı Maksim Vaşev-Laqravi məglub edib - 4:3.

Məmmədyarov final mərhələsinin birinci görüşündə rəqibinə qalib gələnə də, ikinci dueldə uduzmuşdu.

Qeyd edək ki, FIDE Qran-priləri 2020-ci il İddiaçılar Turnirinin iştirakçılarını müəyyənləşdirmək üçün təsis edib. Yarışın iki qalib şahmatçısı 2020-ci il İddiaçılar Turnirinə vəsiqə qazanaq. Hər bir mərhələnin mükafat fondu 130 min avrodur.

«Bakcell» şəbəkəsinin əhatə dairəsi sürətlə artmaqdə davam edir

AZƏRBAYCANIN ƏN SÜRƏTLİ MOBİL ŞƏBƏKƏSİ

olaraq təkcə 2019-cu il ərzində «Bakcell» tərəfindən ölkə ərazisində 700-ə yaxın yeni baza stansiya quraşdırılıb.

Xatırladaq ki, 2300-dən artıq 4G texnologiyali baza stansiyası sayesində «Bakcell» şirkəti əhatə dairesi və şəbəkə tutumu baxımından ölkədə on böyük 4G şəbəkəsinə malikdir. Bunu sayəsində «Bakcell» şirkəti ölkənin bütün bölgə mərkəzlərində yüksək keyfiyyətli və ən sürətli 4G internet xidmətlərini təqdim edir. Bakı, Abşeron yarımadası və Azərbaycanın bütün şəhər və rayonlarında (Naxçıvan Muxtar Respublikası və işğal olunmuş ərazilər istisna olmaqla) yaşıyan «Bakcell» abunəçiləri şirkətin təqdim etdiyi yüksək sürətli mobil internet xidmətlərindən yararlanmaq imkanına malikdirlər. Hazırda «Bakcell»in 4G şəbəkəsi əhalinin 78%, ölkə ərazisinin isə 52%ni əhatə edir.

«Bakcell»in təmin etdiyi keyfiyyət və ən yüksək mobil internet sürətinə hətta beynəlxalq səviyyədə belə yüksək qiymət verilir. Belə ki, 2018-ci ilde «Bakcell» "Azərbaycanın ən sürətli mobil şəbəkəsi" adına layiq görürlər. Bu mükafat şirkətə "Speedtest" xidmətinə görə bütün dünyada tanınan "Ookla" şirkəti tərəfindən təqdim edilib. 2017-ci ilde isə mobil rabitə şəbəkələrinin müqayisəli testləri (benchmarking) sahəsində beynəlxalq lider və ən etibarlı müstəqil təşkilat olan "P3 Communications" şirkəti tərəfindən «Bakcell» şirkəti Azərbaycanda sınaq nəticələrinə görə, ən yaxşı şəbəkə adına layiq görürlüb ("Best in Test").

Həmçinin qeyd edək ki, 2019-cu il ərzində «Bakcell» şirkəti ölkəmizdə keçirilmiş Novruz festivalı, Formula 1 Azərbaycan Qran Prisi, UEFA Avropa liqasının Final oyunu, Avropa Gənclər Yay Olimpiya Festivalı və digər əhəmiyyətli tədbirlər zamanı ən yüksək keyfiyyətli rabitəni təmin edib.

Müştərilərə göstərilən xidmət keyfiyyətinin daha da təkmiləşdirilməsi məqsədilə «Bakcell» bundan sonra da ölkənin ən üstün mobil şəbəkəsinin genişləndirilməsi və modernizasiyasına yönəlmış irimiqyaslı tədbirləri davam etdirəcək.

"Öldü" dedikləri Türkmenbaşı televiziyyada göründü

Türkmenistan prezidenti Qurbanqulu Berdiməhəmmədov üzən müddədən və ölümü haqda şayılardan sonra ilk dəfə ictimayıytər arasında çıxbı.

Virtualaz.org yerli KİV-ə istinadən bildirir ki, Berdiməhəmmədov 9 günlük fasılədən sonra dövlət televiziyyasında çıxış edib və gələcəkdə Aşqabad şəhərində reallaşdırılacaq bir sıra tikinti layihələrini təsdiqleyib.

Qeyd edək ki, Berdiməhəmmədov ölüm xəberi 21 iyulda Rusiya mətbuatı tərəfindən yayılmışdı. Mətbuatda xəberin əsas mənbəyi olan türkmen müxalif ekspert Aslan Rubayev sonradan Berdiməhəmmədovdan üzr istəmişdi.

SOCAR Gürcüstanda yeni qaz xətləri alıb

Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin Gürcüstandakı töremsəsi "SOCAR Georgia Gas" şirkəti ölkədə yeni qaz xətləri elde edib.

"Report"un yerli bürosu xəber verir ki, Gürcüstan hökumətinin qərarı ilə qaz xətləri şirkət 24 mln. 177 326 lari (8,3 mln. dollar) məbləğində satılıb.

"SOCAR Georgia Gas" şirkətinin aldığı 94 qaz xətti bütün Gürcüstani əhatə edir. Ən çox qaz xətləri isə Zestafoni, Kaspi və Lançxuti rayonlarının payına düşüb.

Sövdəleşməyə əsasən, "SOCAR Georgia Gas" şirkəti 18 il muddətində tam ödəməlidir.

"ABŞ Gürcüstanı bizdən qoparmağa çalışır" - Lavrov

Qərb ölkəleri ABŞ-in rəhbərliyi altında Gürcüstanı Rusiya-
dan qoparmağa cəhd edirlər.

Virtualaz.org yerli KİV-ə istinadən bildirir ki, bunu Rusiyadan xarici işlər naziri Sergey Lavrov deyib.

O, Moskvanın heç vaxt Tiflisle münasibətlərini pisləşdirməyə çalışmadığını bildirib: "Bir daha tekrar edirəm ki, həzarda baş veren hər şey bizim Qərbdəki həmkarlarımız, ilk növbədə isə ABŞ-in qonşularımız - Rusiyadan qoparmaq cəhdləri ucbatından yaranır".

Üç qəzetlə bağlı yeni qərar

Nazirlər Kabinetin "Azərbaycan" qəzeti, "Xalq qəzeti" və "Bakinski raboci" qəzeti redaksiyalarına maliyyə yardımını barədə qərarını yeniləyib. 2007-ci il dekabrın 30-da qəbul edilmiş qərərlə redaksiyalara dövlət bütçəsinin vəsaiti hesabına almacaq qəzet kağızının norması belə müəyyənləşmişdi:

"Azərbaycan" - ilde 118 ton
"Xalq qəzeti" və "Bakinski raboci" - ilde 98 ton.

Novator.az bildirir ki, iyulun 24-de rəsmiləşən yeni qərərlə "Azərbaycan" qəzetinə dövlət bütçəsinin vəsaiti hesabına ilde 148 ton, "Xalq qəzeti" və "Bakinski raboci" - 123 ton kəğız alınacaq.

"Azərbaycan" qəzeti Milli Məclisin nəşridir. Digər iki qəzeti həmətəşcisi Prezidentin İşlər İdarəsi və redaksiya

Sabiq MTN generalı kasasiya şikayətini geri götürüb

Ali Məhkəmədə leğv edilmiş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) Transmilli İqtisadi Cinayətkarlığa Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin sabiq rəisi, general-major Sübahir Qurbanov, həmin qurumun digər vəzifəli şəxsləri - Füzuli Əliyev, Natiq Əliyev və iş üzrə zərərçəkmiş Əliyev İlqar Nəriman oğlunun kasasiya şikayəti üzrə məhkəmə prosesi keçirilib.

"Report"un xəberinə görə, hakim Ferhad Əliyevin sedrliyi ilə keçirilən prosesdə adıçəkilən şəxslərin kasasiya şikayətini geri götürdükləri elan edilib.

İş üzrə zərərçəkmiş şəxs İ. Əliyevin nümayəndəsi şikayəti ni geri götürmədiyi üçün proses avqustun 1-də davam edəcək.

Qeyd edək ki, Bakı Hərbi Məhkəməsinin hökmü ilə general-major Sübahir Qurbanov 14 il, Füzuli Əliyev 14 il, Natiq Əliyev 10 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum ediliblər.

Bakı Apelyasiya Məhkəməsi isə onların şikayətlərini təmin etməyib.

Ruhi xəstə Ankarada əcnəbi diplomati yaraladı

Ankarada silahlı hücum nəticəsində Belarus diplomati ağır yaralıb. "Sözcük" qəzeti yazır ki, səfirin müşaviri olan Aleksandr Poqanshevə onun istefada olan herbəci ev qonşusu hücum edib və sonradan özünə qəsd edib.

İlk məlumatlara görə, hücum məiəşət zəminində mübahisə səbəb olub. Diplomat eməliyyat olunub, onun vəziyyəti ağır kimi qiymətləndirilir.

Öz növbəsində Belarus Xarici İşlər Nazirliyi diplomata psixi problemləri olan Türkiyə vətəndaşının atəş açığını bəyan edib.

Bu il 1160 oğlan uşağına Yusif adı qoyulub

Bil ərzində Azərbaycanda oğlan uşaqlarına ən çox qoyulan ad yenə də Yusif olub. "Trend" xəber verir ki, il ərzində Yusif adı 1160 uşağa qoyulub.

Oğlan uşaqlarına Yusifdən sonra ən çox qoyulan adlar Əli (1065), Hüseyn (914), Uğur (891), Ömer (660), Məhəmməd (656) olub.

Bu il qızlara ən çox verilən ad isə Zəhra olub ki, bu, ötən muddədə 1188 yeni doğulan qız aq qoyulub.

Ümumilikdə, ötən müddədə qızlara qoyulan ən məşhur adlar Zəhradan sonra Aylin (781), Nuray (763), Zeynəb (761), Məryəm (743), Mələk (660), Fatime (644) və s. olub.

Bu günün havası-33 dərəcə isti...

Azərbaycanda iyulun 26-da gözlənilən hava şəraitini açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeoroloji Departamentindən verilən məlumatda görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında dəyişkən buludlu, yağılmusuz hava olacaq.

Müləyim şimal-qərb küləyi arabir güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 22-24° isti, gündüz 29-33° isti, Bakıda gecə 23-25° isti, gündüz 31-33° isti təşkil edəcək. Atmosfer təzyiqi normadan aşağı 755 mm civarlı sütunu təşkil edəcək. Nisbi rütubət gecə 60-70 %, gündüz 40-45 % olacaq.

Abşeron əmərliklərində müləyim şimal-qərb küləyi arabi güclənəcək. Şimal əmərliklərində (Sumqayıt, Novxanı, Pirşağı, Nardaran, Bilgə, Zaqulba) 23-24° isti, Cənub əmərliklərində isə (Türkan, Hövsan, Sahil, Şix) 24-25° isti təşkil edəcək.

Zakir Həsənov cəbhənin ön mövqelərində

Müdafia naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və nazirliyin digər rəhbər heyəti herbi hissələri yoxlamaq məqsədilə cəbhəboyu zonada səfərdə olub.

Bu barədə Müdafia Nazirliyinin metbuat xidmətindən məlumat verilib.

Döyüş növbəsi çəkən şəxsi heyətlə görüşən müdafiə nazirinə eməliyyat şəraiti barədə məruze edilib. Sonra general-polkovnik Z. Həsənov bölmələrin döyüş hazırlıq seviyyəsini yoxlayıb, düşmənin öz mövqelərini müşahidə edib.

Düşmənlə temas xəttindəki vəziyyəti qiymətləndirən nazir Ali Baş Komandanın tapşırıqlarını və qarşıda duran vəzifələri şəxsi heyətə çatdırıb.

Müdafia naziri bölmələrin döyüş qabiliyyətini, müdafiə-texniki təminatını, silah-sursat və herbi texnika ilə təchizatını, həmçinin şəxsi heyətin mənəvi-psixoloji hazırlığını yüksək qiymətləndirib.

Sonda nazir çay süfrəsi arxasında şəxsi heyətə səhəbat etdi.

"Jara" üçün 40 avtobus ayrıldı

Bakı Nəqliyyat Agentliyi (BNA) Sosial Məsliyyət Layihəsi çərçivəsində ölkəmizdə keçirilən beynəlxalq tədbirlərin daha rahat və təhlükəsiz təşkilini, eyni zamanda əhalinin, şəhərimizə gələn qonaqların tədbir keçiriləcəyi məkənə gedərkən müxtəlif nəqliyyat vasitələrindən istifadə etməmələri üçün bir sərəndə tədbirlərə dəstəyi davam etdirir.

BNA-dan verilən məlumatda görə, bu çərçivədə iyulun 25-dən 28-dək keçiriləcək "Jara" Beynəlxalq Musiqi Festivalına bilet alan tamaşaçıların daşınması üçün ekspres marşrut xətti təşkil edilecek.

Marşrut xətti üzrə avtobuslar Səməd Vurğun bağı (Dilarə Əliyeva küçəsində) - Nardaran qəsəbəsi, "Sea Breeze" istirahət mərkəzine hərəkət edəcəklər. Daşımaların ümumilikdə 40 avtobusun cəlb edilmesi nəzərdə tutulub.

Ekspres xətt üzrə avtobuslar saat 15:45-dən fealiyyət göstərəcək, eyni zamanda tədbirdən bətdikdən sonra tamaşaçıların eks istiqamətə daşınması təmin ediləcək.

<h2

Yayda və ya payızda növbədənkənar parlament seçkilərinin olacağı barədə iddialar belə görünürlər ki, gerçəkləşmədi. Müxalifət düşərgəsində bir çoxları hətta buna köklənmişdi və hazırlıqlara başlamışdı. Artıq əminliklə söyləmək olarmı növbədənkənar seçki olmayıacaq? Müxalifətin bu il üçün hədəfi qışda-dekabrın sonunda keçiriləcək bələdiyyə seçkiləri olmalıdır?

növbədənkənar seçkilər keçirildi. Odur ki, hər an hər şey hazırlamaq lazımdır. O ki qaldı ilin sonunda keçiriləcək bələdiyyə seçkilərinə, burada vəziyyət nisbətən fərqlidir. Çünkü faktiki olaraq Azərbaycanda bələdiyyələr nüfuzsuz, təsir imkanları olmayan formal bir seçkili orqandır. Bələdiyyələrin Azərbaycanın ister siyasi, iqtisadi, mədəni istəsə de sosial həyatına real bir təsiri yoxdur. Ancaq buna yelərin funksiyaları, qanunla verilən selahiyetlərinin çoxunun həyata keçirilmədiyinin şahidiyik. Bələdiyyələr müstəqil deyil. Dolayısı ilə icra həkimiyətinin bir strukturu kimi fəaliyyət göstərir. Odur ki, biz ALDP olaraq bələdiyyə seçkilərində iştirakı məqsədəyğun hesab etmirik. Bələdiyyə seçkiləri kampaniyasının vərəcəyi az-çox ictimai aktivliyi biz növbəti parlament seçkilərinə hazırlıq üçün istifadə et-

cəmiyyətin özündə və ictimai-siyasi proseslərin gedişində təsirli baslıqlar, yaxud da tələbat hiss edilmir: "Yəni indiki parlament belə görünür ki, prezidenti, ali həkimiyətin başında duran şəksi də, cəmiyyəti də qane edir. Halbuki dərinliklərdə indiki parlament onun selahiyetləri, fəaliyyəti dövrün tələblərinə cavab vermir. Üstəlik də ictimai narazılığı həkimiyətə qarşı körükleyen bir quruma çevrilib. Ay-

MİQ-29-la Xəzər dənizində düşən pilot kimdir?

İyulun 24-də saat 22.00 radələrində plana uyğun olaraq gecə vaxtı təlim-məşq uçuşları keçirən Hərbi Hava Qüvvələrinin MiQ-29 təyyarəsi ilə qəflətən rabitə əlaqəsi kəsilib və aviasiya vasitəsi radarlardan itib. İlkən ehtimala görə, aviasiya qəzası nəticəsində hərbi təyyarə Xəzər dənizində düşüb.

Sabiq dövlət müşaviri, politoloq Qabil Hüseynli azvision.az -a bildirib ki, qəzaya düşən pilot onun kürəkəni, polkovnik-leytenant Rəşad Ataklışiyevdir: "Rəşad mənim kürəkənimdir. 20 ildən çox idi ki, xidmət edirdi... Çalışdıği hərbi hissənin en təcrübəli, peşəkar pilotlarından biri, həm də hərbi hissə komandirinin müavini idi".

Hazırda pilotun axtarışları davam etdirilir. Hadise ilə bağlı Hərbi Prokurorluqda cinayət işi açılıb.

Deputat oğlunun adı kredit qalmaqlaında

Məhkəmənin qərarına əsasən, Rauf Mirləmov və qohumlarından 101 min manat tutulub "Rabitəbank" a ödənməlidir

"Rabitəbank" in deputat Hüseynbala Mirləmovun oğlu, Xərici İşlər Nazirliyinin diplomi Rauf Mirləmovaya qarşı 119 min manatlıq iddiasının maraqlı təfərruatları üzə çıxıb. Bələ aydın olur ki, Rauf Mirləmov yanaşı, onun dayısı Elman Şiriyev, onun hayatı yoldaşı və 2 övladının da adı var. Elman Şiriyev Hüseynbala Mirləmovun qayndır. Deputatin qaynatması Ataxan Şiriyev 1994-1995-ci illərdə Lerik Rayon İcra Hakimiyətinin başçısı olub. A.Şiriyev 15 gün önce vəfat edib.

Yasamal Rayon Məhkəməsi 119 min manatlıq tələbin 101 min manatını təmin edib. Hərçənd Rauf Mirləmov məsələyə Yasamal Rayon Məhkəməsində baxılmasını istəməyib. Məsələ qaldırılıb ki, bankın iddiasına Nəsimi Rayon Məhkəməsində baxılsın. Əsas kimi isə R. Mirləmovun bu rayonun ərazisində yaşaması göstərilib. Bizimyol.info yazdı ki, Yasamal Rayon Məhkəməsi onun bu vəsətəni təmin etməyib. Aidiyyət məsələsi ilə bağlı qərardaddan yuxarı məhkəmə instansiyalarına da şikayət verilib, amma nəticə dəyişməyib. Məhkəmənin qərarına əsasən, Rauf Mirləmov və qohumlarından 101 min manat tutulub banka ödənilməlidir. Bu borcun ödənilməsi məqsədile Yasamal rayonu, Şərifzadə kückəsində yerləşən mənzilin və Lənkəranda şəhər mərkəzində yerləşən obyektin (səyyazma studiyası) açıq hərəcadə satılmasına da qərar verilib. Bankla deputatin qohumları arasında çekişmənin səbəbini gəlince, Rauf Mirləmovun dayısı Elman Şiriyev bankdan vaxtile 99 min manat kredit götürüb. Həmin vaxt Rauf Mirləmov onun üçün zəmin olub. Diplomatla bank arasında zəminlik müqaviləsi bağlanıb. Bu borcun cəmi 4200 manat qaytarılıb. Kredit öhdəliyinin yerine yetirilməməsi ilə əlaqədar əsas borc, faiz borcu, cərimə borcu və s. birlükde toplanıb və bank vəsaitin ödenməsi üçün məhkəməyə müraciət edib. Rauf Mirləmov və qohumları Yasamal Rayon Məhkəməsinin 101 min manat tutulması, emlaklarının müsadirası ilə bağlı qərarından apelasiya şikayəti verib. Amma qərar dəyişməyib. Bir müddət əvvəl məsələyə Ali Məhkəmə baxıb, bu instansiya da aşağı məhkəmələrin gəldiyi nəticəni doğru hesab edib.

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşı məsələ ilə bağlı "Rabitəbank"la əlaqə saxlayıb. Bankdan məsələ ilə bağlı hər hansı şərh verməyi birləşdir. Deputat Hüseynbala Mirləmov da israrlı zənglərimizi cavabsız buraxıb.

□ E.HÜSEYNOV
"Yeni Müsavat"

Müxalifətin payız gözəntisi alınmadı, ümidi qısa qaldı

"Hər an hər şeyə hazır olmaq lazımdır"

AĞ Partiyanın sədri Tural Abbaslı

"Yeni Müsavat" a bildirdi ki, əslində hazırda Azərbaycanda çox mürəkkəb siyasi proseslər davam edir. Bunu sezməmək mümkün deyil. Ölək seçkiyə bu vəziyyətdə gedir: "Yəni vəziyyətin ilk baxışdan göründüyü kimi sadə olduğunu qətiyyən düşünmürem. Mən hələ növbədənkənar parlament seçkilərinin olmayacağına əmin deyiləm. Bu iqtidarın idarə metoduna və siyasi xarakterinə bələd olan biri kimi deyə bilərəm ki, istənilən an istənilən qərar verilə bilər. Müxalifət isə öz fəaliyyətini iqtidarın atacağı addımlara görə planlaşmamalı və qurmamalıdır. Biz AĞ Partiya olaraq siyasi fəaliyyət programımızı özümüz həkimiyətin addımlarından asılı olmadan qururuq və həyata keçirməyə çalışırıq. Ancaq eyni zamanda təbii ki, iqtidarın da addımlarını diqqətlə izləyir, analiz edir və nəzəre alırıq. Seçki ele bir məsələdir ki, hər bir partiya hər an seçkiyə hazır olmağa çalışmalıdır. Çünkü seçkilər həkimiyətə gəlməyin yegane sivil yoludur və partiyaların ümumən işləri də seçkidə iştirak edib netice elə etməkdir. Odur ki, mənəcə, hələlik bu mövzular barədə tələsik qərarlar vermək doğru deyil. Ən azından bizim yaxın keçmişdə müşahidə etdiyimiz növbədənkənar prezident seçkiləri və buna aparan proseslər var. O zaman da təqrirən indiki kimi müxtəlif zamanlarda müxtəlif şayiələr, dedi-qodular, təkziblər və səir vardi. Hətta prezident seçkilərinin standart keçirilmə zamanına uyğun olaraq MSK işə də başlamışdı. Ancaq seçki zamanına 6 ay qalmış

baxmayaraq, bələdiyyə seçkilərində iştirak üçün hüquqi tələblər kifayət qədər ağır və bürokratik çətinliklərə doludur. Ona görə də inanmirəm ki, hansısa siyasi partiya bu seçkiləri ciddiye alsın və aktiv şəkilde iştirak etsin".

ALDP sədri Fuad Əliyev isə bildirdi ki, bu il növbədənkənar parlament seçkilərinin olmayacağına artıq əminliklə söyləmək mümkündür: "Artıq bələdiyyə seçkilərinə az vaxt qalıb. Dekabrda keçiriləcək bələdiyyə seçkiləri kampaniyasına oktyabrda start verilməlidir. Oktyabra isə az vaxt qalıb. Hesab edirəm ki, növbədənkənar parlament seçkiləri gələn ilin mayında keçiriləbilər. Hər bir halda biz müxalifət olaraq payız və qıṣın ilk ayını parlament seçkiləri deyil, bələdiyyə seçkilərinə yönəlik prosesləri müşahidə edəcəyik. Çox az ehtimal olsa da bələdiyyə seçkiləri ilə eyni gündə parlament seçkiləri qərarlı verilməsini də tamamilə istisna etmək olmaz. Bələdiyyə

məyi məqsədəyən sayırıq. İlk bələdiyyə seçkilərində - 1999-cu ilde 600 ALDP üzvü bələdiyyə üzvü seçilmişdi. İlkinci və üçüncü dəfə keçirilən bələdiyyə seçkilərində isə bir nəfərin də seçilməyin imkan verilmədi. Həm də buna görə bu il keçiriləcək bələdiyyə seçkilərinə qatılmağı düşünürük və bələdiyyə seçkiləri üçün hazırlanmışdır. Partiya üzvləri sərbəstdirlər seçimlərində. Kimlərse iştirak edə bilərlər, amma partiya onlara dəstək verməyəcək".

AMİP katibi Əli Orucov qeyd etdi ki, ölkədə növbədənkənar seçkilərin bu ilin sonuna dək keçirilməsi məqsədəyən olardı. Növbədənkənar seçkilərin keçirilməsi üçün müəyyən şərtlər olmalıdır. Ya prezident ona verilən müstəsna selahiyətdən istifadə edərək parlamenti buraxmalıdır, ya da parlament özü-özünü buraxmalıdır. Bunların heç biri də aktual deyil. Çünkü parlamentin növbədənkənar keçirilməsinə

rəayı parlament üzvlərinin her hansı bir sözü və səsləndirdiyi fikirlər belə cəmiyyətə keskin qıcıq yaradır. Parlament seçkilərinin erkən keçirilməsi ilə bağlı deyilənlərə inamı olmasa da, hər halda, buna inanalar indi də var. Mənəcə, müxalifət seçkilərin ilk etabı olaraq bələdiyyə seçkilərinə ciddi hazırlanmalı, cəmiyyəti də bu ruhda hazırlanmalıdır. Baxmayaraq ki, bələdiyyələrə ve bələdiyyə seçkilərinə inam və etimad qalma'yıb. Cəmiyyət bələdiyyələrə bir vacib institut kimi yanaşır. Bizim də əsas məqsəd və fəaliyyətimiz uzun illər formaslaşdırılmış bu stereotipləri dağıtmak, insanları yerli özünü idareyə həvəsləndirməkdən ibaret olmalıdır. Yerli sakinlər anlasa ki, özləri öz problemlərini həll etmək, yerli idarəciliyələrə şeylərə nail olmaq mümkündür, o zaman davamlı olaraq digər seçkili qurumlara da maraq artacaq".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

"Xural" qəzetiňin baş redaktoru Əvəz Zeynallınn hər iki övladı - Selcan və Banu Türkiyə universitetlərinə yüksək nəticə ilə daxil olub. Həmkarımızın bu sevincini bölüşmək, həmçinin hər verilişi olaya çevirilen "Qaynar qazan"ın sahibi ilə digər mövzularda səhbətləşmək istədik. Telefon zəngimizə cavabında redaksiyamızda dəvətimizi məmənuniyyətlə qəbul etdi və övladları ilə birgə gəldi. Demə, şəhər gəzintisində çıxıbmışlar, sadəcə, sözümüzü yera salmadıqları üçün istirahətlərinə ara verib "Yeni Müsavat" a gəliblər.

- Əvəz bəy, təşəkkür edirəm, dəvətimizi qəbul etdiyiniz üçün. Amma bir qeydimi deym ki, açığı, sizinlə budefəki görüşümüzün əsas səbəbkarları ile gəlinizin çox xoş oldu. Sizi övladlarınızın uğuruna görə ürəkdən təbrik edirik!

- Təşəkkür edirəm. Vallah, təsadüfen belə alındı. Görünür, elə siz də bu niyyətdəmənsiz. Deyir "niyyətin hara, mənzilin orası". Selcan böyük qızımızdır, İstanbul Universitetinin ictimaiyyətlə əlaqələr fakültəsinə qəbul olub. Amma genədə qəzetçilik, jurnalistikə gedir.

- Deməli, ata-anasının peşəsini davam etdirəcək?

- Anası da, mən də istəyirdim ki, təbib olsun. Əslində ikisi də jurnalist olmaq isteyib. Mən həmişə deyirdim ki, siz onuzda jurnalist ailəsində böyüdüşünüz, jurnalistikani bilirsınız, saytlı işləməyi, saatı tam idarə etməyi bacarırsınız. Demək olar ki, jurnalistikən bütün sirlərini öyrənilənlər. Ona görə də həmişə deyirdim ki, bu peşəyə əlavə vaxt sərf etməyin, başqa bir sənətə məşğul olun, yenə də jurnalistikə həmişə sizin yanınızda olacaq. Amma iş elə gərtirdi ki, Selcan universitetin ictimaiyyətlə əlaqələr fakültəsinə qəbul oldu. Banu da jurnalist olmaq istəyirdi. Banunun da özünün əlavə hobbi var. Hətta hobbi müəyyən dərəcədə peşəkarlığa çevrilib. Koreya dilini müəyyən dərəcədə öz-özüne öyrənməye çalışıb. Koreyanın çox meşhur müğənni qrupları var, onların mahnları çıxan kimli, o mahnları dərhal türkçəyə çevirib YouTube-da qoyurdu. Özünün YouTube müəyyən işləri də var. Biz çox çalışdıq ki, uşaqların ikisindən biri tibbə getsin. Nehayət, Banu bizi qəbul elədi.

- Özü də yüksək balla qəbul olunub, bildiyimə görə...

- Bəli, 100-də 100 topladı. Maksimum nəticə toplayıb İstanbul Universitetində tibb fakültəsinə qazandı. Selcansa 89 bal topladı. Amma Selcan eyni zamanda Bakı Mühəndislər Universitetində oxuyurdu, ingiliscə. Dərsləri də çox idi. Həmdə bu il Selcan özünü "məglubedilməz" hesab etdi, bir az rəhatladı. Yəni buradakı təhsilini tamamlamadan bacısı ilə birgə İstanbula gedəcək. Hədəfləri çox böyükdür. Ele mənim də hədəflərim böyükdür. İndiki uğurları onlar üçün ilkin mərhələ hesab edirəm.

Xahişimizlə qızlar da səhbətə qoşulub bir neçə kəlmə deyirlər. Maraqlıdır, gənc tələbələr təhsilərinə uğurla başa vurandan sonra Azərbaycana dönmək, burada çalışmaq istəyirləri, yoxsa planları başqadır?

Selcan:

- Təbii ki, Azərbaycana qa-

"Həmişə deyirdim ki, bu peşəyə əlavə vaxt sərf etməyin!"

Hər iki qızı yüksək balla Türkiyə universitetlərinə qəbul olunan baş redaktordan "Yeni Müsavat" a ilginc açıklamalar

yidacağım. Amma ondan əvvəl Türkiyədəki təhsilimi Avropada, Amerikada davam etdirmək istəyirəm. İnşallah, daha mükəmməl təhsil alıb vətənəmə dönməyi düşüñürəm. Hələlik jurnalistikən seçmişəm, amma hüquq sahəsində də çalışmaq istəyirəm.

Banu:

- Mən də xaricdə təhsilimi, uzmanlığı başa çatdırıandan sonra Azərbaycana qayıdacağım ve həkim olacağım, inşallah!

Maraqlıdır, jurnalist ailəsində böyümək necə hissdir?

Qızlar bir ağızdan "mükəmməl" deyirlər. Banu əlavə edir: "Bəzi məsələlər də var".

Bəs darıxdırıcı olmur ki?

Selcan:
- Yox, əksinə, çox əyləncəlidir. (Gülüşmə) Ölkədəki bütün proseslərdən xəbərdar olmaq çox maraqlıdır.

Əvəz bəy "sarı sim"ə toxunur:
- Uşaqlar hebsxana həyatını da görübərlər axı...

Banunun replikası:

- Amma o, əyləncəli deyildi. Əvəz Zeynalli bu yerde hebsxana həyatına ekskurs edir:

- Mənim hebsxana gündəliklərinin adı "Selcanın məmələkəti"dir. İlk həbs olunduğum gün yatmadım. Elə gözümü yumdum - Selcan, gözümü aç-

dım-Selcan. Mənim gündəliklərim var, kənddən, herbi xidmətdən, Türkiyədən belə, gündəlik yazmışam. Amma hebsxana həyatında gündəlik yazmaq fikrim yox idi. Selcan bunların hamisini mənə yuxudada dedi və mən də elə səherisi gündən etibarən yazmağa başladım, kitabı da belə adlandırdım. 3 aydan sonra mənə dedilər ki, müstəntiq guya sənət lütf olaraq ailəvi görüş verir, 2011-ci il, dekabrın 29-da. Amma müstəntiq deyib ki, sadəcə, mən istəmirəm Əvəz mülliimin qızları gələsin, onu burada görsün, o uşaqlar travma ala bilər. Onda Selcanın 10, Banunun 8 yaşı var idi. Sonra müstəntiq özü də mənə dedi ki, görüş verirəm, amma istəmirəm uşaqlar gələsin. Mən ona çox ağır söz dedim. Değdim, valla, siz uşaqların travma alacağınızı, mənəvi cəhətdən sarsılıcağını düşünürdüñüsə, niye onların atalarını şərəyirdiniz? Dedim, mənim qızlarım sizin kimi polkovniklərdən leyaqətlidir, onlar gələcəklər, bu dəmir məhəccərləri görecəklər, rahat, heç bir travma almadan da qayıdacaqlar. Selcan da, Banu da Ağır Cinayətlərdəki bütün məhkəmə proseslərimə gəldilər. Dündür, qanunla uşaqların iştirakı olmaz, amma orada tolerant yanışdırılar.

- Çox keçmiş olsun, Əvəz
- Yeri gelmişkən, uşaqla-

bay! İstəməzdim həyatınızın ağın dönəmlərində danışaq. Amma bunsuz da keçinmək olmur. Sizin gündəliklərinizin bir hissəsi de Göycənin Ağbulaq kəndindən bəhs edir şübhəsiz. O yerlər necə, yuxunuza girirmi?

- Bey, ümumiyyətlə, mən yuxularımı kənarda görmürəm. Bilmirəm, hamidəmi belədir? Mənim doğulduğum kəndə - Ağbulaqla Ankaranın təbiəti o qədər oxşardır ki... Mən Ankarada oxuyanda həmişə kəndimizi yada salırdım. Özü də Ankara qazlaşmamış şəhərdir. Qışda həddindən artıq soyuq, yayda çox isti şəhərdir, eynən bizim kənd kimi. Bizim kənddə də qar dizə vururdu. Durub baxırdım ki, hər evin bacasından tüstü çıxr. Ankara da elədir. Qazlaşmadığı üçün adamlar kömür, odun yandırır. Qarda dururdum ki, şəhərin evlərindən tüstü qalxır. Qızıl Ayın ortasında baxırdın ki, bir maşın kömürü töküblər və daşıyırlar. Mənə o qədər maraqlı gəldi ki...

- Siz de Türkiyədə ali təhsil almısınız. Tale elə gərtirdi ki, qızlarınız da ilk addımlarını Türkiyədən atdırılar...

- Mən istəyirdim hər ikisi Ankaraya qəbul olsun, buna əlavəlişdiq. Sonra baxdıq ki, Ankara nüxüsü prestiji var, Ankara universitetləri dəha çətindir, həmdə maliyyə məsələləri var. Banu dan soruşdum ki, Banu, sən

rın təhsili ilə bağlı ödəniş problemləri yaranmayacaq ki?

- Təbii ki, olacaq. Elə indi onu düşünürəm. Amma böyük ehtimal var ki, Selcan bursa düşsün. Burs olanda ödənişsiz olur, hər şey dövlət hesabına həllini tapır. Banu bizi çətinə salacaq, çünkü Türkiyədə tibb sahəsində güzəştlər yoxdur.

- Hər halda, sizin kontingentdə imkanlı adamlar, dostlarınız olmamış deyil. Eyni zamanda Əvəz Zeynallınn populyarlığı öz sözünü deyiblər...

- Açığlı, bizim populyarlığımız və kontingentimiz bize heç bir zaman gəlir getirməyib. Yə-

bizim ozamankı kampaniyalarımızdan məlumatlısan? Dedi, yox, ata. O zaman Banu çox uşaq idi. 2009-2010-cu illerdə bizim böyük kampaniyalarımız var idi, mən metbuat konfransı keçirirdim, 3 kiloluk bankanı qoyurdum, üstündə yazırdım ki, "Xural"ı xilas edin! Onda oxucular gəldi, bize kömək edirdilər. O gün baxıram və öz-özüm düşünürəm ki, atanın getdiyi yoldur, indi Banu da çıxış yolu kimi bu variantı seçib. Yəqin düşünüb ki, ay Allah, görəsən, necə olacaq, deyib hə, elə mən atamdan başlayıdım.

- İnşallah, nəticə yaxşı olar və belə kampaniyaya da ehtiyac qalmaz. Əvəz bəy, "Qaynar qazan" "saldığınız həmsəhətləriniz barədə fiqirləriniz maraqlıdır. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Siz uzun illərdir peşəkar jurnalistika ilə məşğulsunuz, hakimiyyətli-müxalifətli əksər şəxslərdən müsahibələr götürürsünüz. Görürsünüz nə qədər çətindir?

Biz deyirik ki, demokratik ölkə夸raq. Tutaq ki, bu sistemdən, bu rejimdə narazıq da. Amma bizim demokratik ölkə qurmaq istədiyimiz adamlar belə, danışmaq istemir. Yeni ölkə elə bir mühitdədir ki, nə hakimiyyəti, nə müxalifəti... Təsəvvür edirsiniz, açıq sual: danən qədər çəkinənlər var... Təsəvvür edirsiniz, "Qaynar qazan"da durum nə qədər çətindir. Son 3-4 ayda birinci prezidentimiz Ayaz Mütəllibov özü xahiş etdi ki, mən "Qaynar qazan"da danışmaq isteyirəm. Sonra biz Tural Abbaslıdan müsahibə götürürdük. Bir de Mırsahin zəng etdi ki, danışmaq isteyirəm.

- Danışmaq istəməyənlər mövqələrini nə ilə izah edirler?

- Mən bizim çox hörmətlə dostumuz Qüdrət Həsənquliyevi "Qaynar qazan"da danışdırmaq üçün çox çalışdım. Yaxınları vasitəsilə xəbər göndərdim, müavinlərə dedim ki, gəlsin, səhərbət edək. O dedi ki, Əvəz isteyirə, oturaq, səhərbət edək, müsahibə verək, amma mən həsab eləmirmə ki, kimin ağrıları var, "Qaynar qazan" a getsin. Bu məsələlər çox uzun zaman kəsiyində olub, ona görə ad çəkdim.

- Siz hətta ölkə xaricinə də çıxdınız...

- Bəli, biz Avropada Qəni-mət Zahidli və Arif Məmmədovla görüşüb danışdıq. Açığlı, mən ora sefər etmişim, "həm ziyyərət, həm ticarət" oldu. Amma Türkiyədə Bəcan Fərzeliyevle görüşdüm. Bəcan müəllim müsahibə vermək istədi, biz məhəz bu məqsədlə getdik, çəkdiq, gəldik.

- Hakimiyyət nümayəndələrinin necə, "Qaynar qazan" a dəvət etmişiniz?

- Çok təşəbbüs göstərmişəm.

- Konkret kimləri dəvət etmisiniz?

(Davamı növbəti sayıımızda)

□ Elşad PASASOV,
FOTO: "YM"

Son günler ABŞ-dan Azərbaycana qayıdan Azərbaycan Demokratiya və Rıfah (ADR) Hərəkatının sədri, iqtisadçı ekspert Qubad İbadoğlu müxalif siyasi dairələrlə görüşlər kecirir.

İbadoğlu iyulun 20-də RE-
AL Partiyasının sədri İlqar
Məmmədovla görüşüb və yay-
dığı məlumatda bu kimi təmas-
ların davam edəcəyinin anon-
sunu verib. İyunun 23-də isə
Qubad İbadoğlu AXCP sədri Əli
Kərimli ilə görüşüb. Görüş ba-
rədə Q.İbadoğlu belə bir məlu-
mat yayıb ki, AXCP sədri ilə ha-
zırkı ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi
durumu dəyerləndirib, gözlənilən ssenarilər etrafında
fikir mübadiləsi aparıb.

Bir gün sonra işe ADR sədri keçmiş sehiyyə naziri Əli İnsanovla bir araya gəlib. Yayıdığı xəbərdə bildirib ki, Əli İnsanovla görüş maraqlı oldu, onunla keçmişdən deyil, bu günün gerəkliliklərən, sabahın perspektivlərindən doyrunca söhbətfaslı

Bes bu tipli görüşlər yeni bir birliyin, blokun yaranmasına hazırlıq sayılın bilərmi?

Qubad İbadoğlu "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, bu görüşlər başa çatmayıb, ona görə də nəticə barəsində danışmaq tezdir: "Bilirsiniz ki, mən bir müdəddətir ölkədən kənardaydım və ölkəyə döndükdən sonra düşündüm ki, Azərbaycan siyasetində üzdə olan partiya sədləri ilə, nüfuzlu şəxslərlə, ictimai rəy liderləri ilə görüşlər keçirim, ölkədəki həm ictimai-siyasi, həm sosial-iqtisadi vəziyyəti dəyərləndirək, həm də geləcək ssenarilərə baxaq. Gələcəkdə gözləntilərimiz baxımından, eyni zamanda dəyərləndirmələrimiz əsasında da müəyyən ssenarilər müzakirə mövzusu olub. Demokratik dəyişikliklər üçün çalışan ictimai-siyasi qüvvəlerin,

vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin birgə fəaliyəti də müzakirə mövzularından biri olub". Görüşlər barəsində məlumat özüm paylaşırıam. Ümumiyyətlə, mən heç bir qızılı missiva hə-

“Daha kimlər görüşlər nəzərdə tutulub” sualına Qubad İbadoğlu belə cavab verdi: “Mən bütün görüşlərimi açıq, şəffaf, ictimaiyyətin məlumatlandırılmasına əsas götürülməklə təşkilinə çalışıram və buna da nail oluram. Keçirdiyim bütün

faflıq olsun. Odur ki, bəri başdan açıqlamaq istəməzdim, lakin görüşlər keçirildikcə məlumatları əldə edəcəksiniz. Görüşlər barədə məlumatların heç biri ictimaiyyətdən gizli saxlanmayıcaq”.

Onu da qeyd edək ki, Qubad İbadoğlunun ABŞ-dan gəldikdən sonra tanınmış siyasetçilərlə görüşlərə başlaması bəzi saytlarda müxtalif iddialarla yol açıb. Məsələn, publika.az saytında yazılıb ki, Qubad İbadoğlu ABŞ tərəfindən üzərinə qoyulan missiyani-qərbiyə-nümlü müxalifət qüvvələrini birləşdirmək və hakimiyətə qarşı vahid qüvvə halında mübarizə aparmaq tapşırığını yeriňe yetirir. Sayt yazıçı: "ADR Hərəkatı sedri Müsavatla "siyasi müharibə"ni başa çatdırıramış ABŞ-a köcdü. Hazırda

Rutgers Universitetində çalışır və ilin çox hissəsini okeanın o tayında keçirir. Bu universitet təhsilli yanaşı, ABŞ dövlətinin tədqiqat mərkəzlərindən biri sayılır və dünya ölkələri ilə bağlı araşdırımlar aparır... AXCP və REAL iqtidara

sında müzakirə olunub və qərarlar burada verilib. Belə bir mandati da mənə İdarə Heyeti verib. Bu baxımdan burada hər hansı missiyadan söhbət gedə bilməz. Azərbaycan xalqının istəklərinə uyğun olaraq, onların gözləntilərinə rəğmən düşündüm ki, belə bir görüşlər keçirməyə ehtiyac var. Keçirilən müzakirələr hər bir tərəf üçün faydalıdır. Bu, həm də bir fikir mübadiləsi, informasiya mübadiləsi məqsədi daşıyır. Əgər deyildiyi kimi, bir missiya olardısa, heç bu barədə məlumatlar ictimaiyyətə açıqlamazdım. Mən Azərbaycanda açıq, səmimi, şəffaf siyasi mübarizənin tərəfindəyəm. Bundan sonra da hakimiyətin münasibətindən, müxalifətin münasibətindən asılı olmayaraq kimlerlə görüşəcəyəm, bu barədə məlumatı ictimaiyyətə təqdim edəcəyəm. ABŞ təbii ki, böyük dövlətdir və mənim bu dövlətdəki fəaliyyətim daha çox akademik pedaqoji fealiyyətdən ibarətdir. Nə ABŞ-da, nə də Azərbaycanda keçirdiyimiz görüşlərdə Azərbaycan dövlətinin və xalqının maraqlarından kənarda heç bir məsələ müzakirə mövzusu ola biləməz”.

**Eti̇bar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"**

“O halda bütün dünya Gürcüstanı qınayacaq...”

Eldar Namazov: "Qərb diplomatları da Keşikçidağ məsələsinə görə narahatdır"

Strateji və Beynəlxalq Araşdırma Mərkəzinin direktoru, politoloq Eldar Namazov Azərbaycan və Gürcüstanın siyasi rəhbərlərinə müraciət edib. O, hər iki ölkənin rəhbərliyinə xitabında Keşikçidağ ətrafındaki gərginliyə son qoymasından ötrü konkret təkliflər irəli sürüb. Müraciətinin mahiyyətinə aydınlıq getirmek və digər suallarımıza cavab almaq üçün Eldar bəyə müraciət etik. Məlum oldu ki, bugünlərdə müalicə məqsədilə qonşu Gürüstəndə olub və baş verenlərlə əlaqədar bir sıra görüşlər de keçirib. Müsahibənin ilk bölümündə E.Namazov Keşikçidağla bağlı Baki və Tiflisə ünvanlandığı təkliflərin məzini açıqlamışdı. Söhbətimizə davam edirik:

(*Övveli ötən sayıımızda*)

- Gürcüstan tarafının bu təkliflə razılaşacağına ümidi edirsiniz?

- Mən çox istərdim ki, Azərbaycan tərəf buna maksimum tez razılıq versin. Ona görə ki, Gürcüstan tərəfin reaksiyası həm bizim üçün, həm də dünya üçün çox maraqlıdır. Ona görə ki, bu günə kimi Gürcüstan dam məbədin Azərbaycan tərəfdə yerləşən hissəsi ilə bağlı məsələləri qaldırırdı. İndi Gürcüstan tərəf cavab verməlidir ki, onlar öz vətəndaşları üçün tələb etdiyi hüquqları Azərbaycan vətəndaşları üçün də təmin etməyə hazırlırlar mı? Gürcüstan

Yaxınlarda biz daha büyük təkliflər paketi ilə çıxış edəcəyik sənədlər hazırlanır. Mən emin nəm ki, Azerbaycanın və Gürcüstanın siyasi rəhbərliyi bu variantı nəzərdən keçirəcək. Yazıçılar baxanda və müzakirələri izləyəndə görürsən ki, görünən sən ki, hələlik ağlabatan başqa bir variant meydana çıxmayıb.

Ona görə də bu variantı nəzər dən keçirmək lazımdır.

- Eldar bəy, siz özünüz da
Keşikçidağın yerleşdiyi
Ağstafa rayonundansınız
Yəqin bu qədim alban mə
bədində olmusunuz, eləmi?

- Bəli, orada olmuşsam. Ancaq sizə deyim ki, sovet dövründə ora hərbi poliqon idi. Nə

ye görə bizim ora gediş-gelişimiz az olub və çoxları bizi qına yır ki, Azərbaycan tərəf niyə turistlərin oraya gediş-gelişini təmin etməyib? Bu gün o ərazi bizim tərəfdədir və bu işləri görmək lazımdır. Tarixçilərimiz, tələbələrimiz üçün də faydalıdır. Lakin o vaxtlar orada hərbi poliqon var idi. O ərazidə tank məktəpleri qoyulurdu və sovet ordusunun oraları bombardman edirdi. İndiye kimi orada hələ partlayışları, məməş çoxlu sayda döyük surətli satırları da mövcuddur. Mən həm Tiflisdə, həm Bakıda Qərb döymələr ilə də görüşlər keçirdim və bunu onlara da izah etədim.

- Deməli, Qərb diplomatları da Gürcüstan-Azərbaycan sərhədində baş verən lərden narahatdar?

- Tebi. Qərb diplomatları da Keşikçidağ məsələsinə görə narahatlıdır. Mən bilirəm ki, strateji əhəmiyyət kəsb edən Azərbaycan və Gürcüstanın əməkdaşlığına böyük bir zərba dəyməsini heç kəs istəməz. Həm Tiflisde, həm Bakıda onlarla səhəbət edəndə soruşurdu. Lər ki, Azərbaycan tərəfdən niyə məbədə gedisi-geliş az olub? Mən də onlara izah elədim ki, ora bizim üçün qapalı hərbi poliqon idi. Yerli əshali oraya ayad basa bilmirdi. Sovet qoşunları gedəndən sonra da neçə illərdi ərazinin minalardan təmizlənməsi prosesi gedir, bilmirəm.

- Keşikçidağdakı insiden zamanı əsgərimizin davranısları geniş müzakirə

olundu. Bəziləri əsgərin sərt addım atmalı olduğunu dedilər, amma bunun fəsadlarını nəzərə alan opponentlər sərhədçiye haqq qazandırdılar. Sizin fikriniz necədir?

- Çox ağır bir sualdır. Ona görə ki, biz müharibə şəraitindəyik. Fərqi yoxdur, sərhəd qoşunlarıdır, ordudur... Xüsusən də nəzərə alsaq ki, Azərbaycan-Ermənistən sərhədinin bir qismi Azərbaycan ordusunun yox, Dövlət Sərhəd Xidmətinin nəzaretinə verilib. Ona görə də narazılıq bildirən insanları başa düşürəm. Ancaq bu yaxınlarda Qərb diplomatlarından biri bu məsələyə münasibəti məndən soruşdu... Özü də biz gürcülərlə birgə olarkən soruşdu. Değim, mən sizə bircə məsələni açıq deyə bilərəm: başqa xalqla, dövlətlə sərhəddə belə bir hadisə baş versəydi, Azərbaycan sərhədçisi əlindəki avtomatla hücum edənləri yere sərə bilərdi. Yalnız bizim Gürcüstanla olan dostluq münasibətləri bize bu ölkəyə düşmən gözü ilə baxmağa imkan vermir. Ancaq bu təxbatları qurtarmaq lazımdır. Yalnız Azərbaycan-Gürcüstan sərhədində belə ola bilərdi ki, Azərbaycan sərhədçisi belə tolerantlıq nümayiş etdirsin. Bundan da sui-istifadə etmək lazım deyil. Başqa ölkə ilə sərhəddə belə hadisə baş versəydi, artıq orada tərəzən üstündə mövüfat

Elşad PAŞASOY,
“Yeni Müsavat”

Təhsil Nazirliyində müəllimlərin işə qəbulu imtahanının nəticələri barədə mətbuat konfransı keçirilib. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, mətbuat konfransında imtahan verenlərin və uğur qazanan namizədlərin sayı açıqlanıb. Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Veliyeva bildirib ki, bu il imtahanlarında 21 375 namizəd ilk dəfə, 19 913 namized isə təkrar olaraq iştirak edib. Bəzi namizədlər keçən il bir fəndən, bu il isə digər yaxın fəndən imtahan veriblər. Təkrar iştirak edən namizədlərin əksəriyyəti keçənilki nəticələrdən daha yüksək nəticə qazanıb.

"Onlardan 18 881 namizəd (46%) uğur qazanaraq növbəti mərhələyə keçib. Uğur qazanan namizədlər arasında 3 nəfər maksimal (60 bal) nəticə göstərib. Bu il imtahanlarında 21 375 namizəd ilk dəfə, 19 913 namized isə təkrar olaraq iştirak edib. Bəzi namizədlər keçən il bir fəndən, bu il isə digər yaxın fəndən imtahan veriblər. Təkrar iştirak edən namizədlərin əksəriyyəti keçənilki nəticələrdən daha yüksək nəticə qazanıb".

Məhəbbət Veliyeva namizədlərə ixtisas seçimi edərkən diqqətli olmayı tövsiyə edib. O bildirib ki, namizədlər məktəb seçimi etməzdən əvvəl yaxşı düşünməlidirlər: "Namizədlər qərar verməzdən əvvəl fikirlərini dəqiqləşdirsinlər. Yaxşı oları, onlar məktəblər haqqında əvvəlcədən məlumatlı olsunlar. Çünkü namizədlər tanımadiği məktəbi seçir və son anda imtina edirlər. Nəticədə isə digər namizədin həmin yer üçün qəbul şansı azalır".

M.Veliyeva qeyd edib ki, səhəbə daimi əsaslarla olan vəkənt yerlərdən gedir: "İmtina hallarından sonra növbəti yeri seçən namizəd daimi əsaslarla deyil, ancaq müddətli müşaqivel".

ümumi sualların 0, 54 faizini təşkil edib. Texniki qüsür dedikdə, imtahan sessiyası zamanı həmin sualın mezmunedə sehvin olması (15 sual), bir suala iki düzgün cavabın uyğun gelməsi (5 sual), eyni sualın eyni imtahan sessiyasında təkrar verilməsi (1 sual) və digər (8 sual) hallar nəzərdə tutulur".

M.Camalzadə qeyd edib ki,

imtahan zamanı hər hansı namizəd tərəfindən bu suallara verilmiş cavab səhv və ya cavablandırılmış kimi qeyd olunmuşdur, həmin cavablar namizədin xeyrinə düz cavab kimi qeyde alınacaq və namizədin balına hesablanması nəzərə alınacaq: "Bununla yanaşı, texniki qüsürə olan sualların məzmunu açıqlanacaq və onlarda olan qüsür izah oluna-

caq". Nazirlik rəsmisi eləvə edib ki, yekun nəticələr iyunun 26-dan hər bir namizədin şəxsi sehfəsinə göndəriləcək: "İyunun 27-dən başlayaraq namizədlər şəxsi sehfəsi üzərindən imtahan təşkilatmasına apelsiya qaydasında müraciət edə bilər. Həmin müraciətlər iyunun 29-na qədər qeydiyyata alınacaq. Müraciətlərin nəticələri

avqustun 6-na qədər şəxsi sehfəye göndərilecək. Müsabiqənin vakansiya seçimi mərhələsi avqustun 7-dən açıq elan edilecək. Bu il müsabiqəyə ilkin olaraq təxminən 7000 vakanit iş yerinin çıxarılması gözlənilir".

M. Camalzadə onu da qeyd edib ki, bu il müəllimlərin işə qəbulu imtahanlarında 33 namizədin imtahan nəticəsi leğv edilib: "Onların imtahan nəticəsinin leğvine səbəb imtahan qaydalarını pozmasıdır. On rəst gəlinən qayda pozuntuları köçürülməyə cəhd etmə, yanındakı namizədlər danişmadır. Eyni zamanda başqasının şəxsiyyət vəsiqəsi ilə imtahanaya daxil olmağa cəhd də olub və bunun qarşısı alınıb. Bəzi hallarda namizədlər tərəfindən imtahanə telefonla deyil, hətta rabitə qurğusu ilə gəlmək cəhdleri olub. Bütün bu hallara görə 33 nəferin imtahan nəticəsi leğv edilib".

□ ƏLİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

yenidən dəfn olunması ilə bağlı bütün zəruri tədbirlər görülecek.

Ə.Həsənov bildirib ki, təkcə Müşfiqlə bağlı deyil, digər şəxslərə məxsusluğu iddia olunan sümükler üzərində də iş aparılır:

"Əvvəl təkcə Mikayıl Müşfiqə aid olduğu iddia edilən sümük'lərlə bağlı iş aparılırdı. Daha sonra bize digər tanınmışların da sümük'lərlə bağlı araşdırma aparılması tapşırıldı. Əhməd Cavad və digər ictimai-siyasi xadimlər də var. Belə qərara alındı ki, həmin ərazidə digərlərinin də məsələsi həll olunsun. Bütün bu işlər Azərbaycanda aparılır. Bize müayinələrin aparılması üçün çoxlu sayıda sümük qalıqları təqdim edilib".

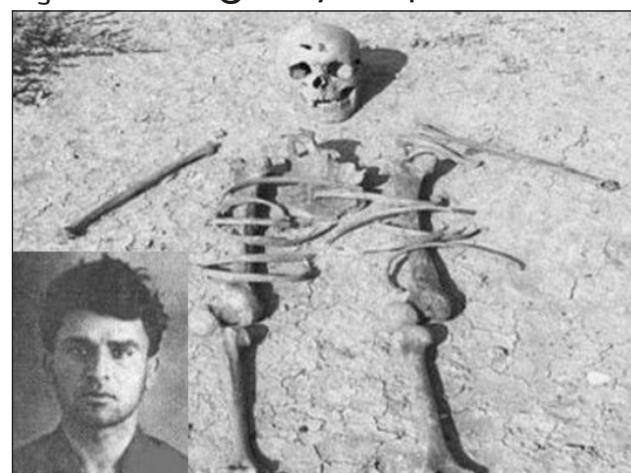
lərin davam etdirildiyini vurğulayıb.

O, aparılan işlərin hələ başa çatmadığını deyib: "Aparılacaq müayinələrin və müayinə olunacaq obyektlərin miqyası genişlənib. Şairin ata nəslindən olan kişi cinsli yaxın qohumlarından da nümunələrin götürülməsi davam etdirilir. Artıq istintaq orqanları tərəfindən həmin şəxslər müəyyənləşdirilib və onlar müayinələrin götürülməsi üçün bize təqdim edilib".

Görkəmlı şair Mikayıl Müşfiqin əmisi Nəvəsi Vahab İsmayılovda Qaradağ rayonun Puta qəsəbəsində tapilan və şaire aid olduğu gümən edilən qalıqlarla bağlı araşdırma çərçivəsində DNT analizi verib.

Qeyd edək ki, prezident İlham Əliyev Mikayıl Müşfiqin qalıqlarının tapılması ilə bağlı məsələnin araşdırılması üçün Milli Elmlər Akademiyası, Səhiyyə, Mədəniyyət nazirlikləri və digər əlaqədar qurumların nümayəndələrindən ibarət işçi qrupun yaradılması barədə göstəriş verildi. Tapşırıga əsasən, Mikayıl Müşfiqə məxsus olduğu ehtimal edilən qalıqlar müvafiq qaydada DNT ekspertizasından keçiriləcək. Əger qalıqların həqiqətən ona məxsus olduğu təqdirdəyse, şairin yenidən dəfn olunması ilə bağlı bütün zəruri tədbirlər görülməli idi.

Fərhad Əhmədovun məlum bəyanatından sonra belə aydın oldu ki, 2017-ci ildə Londonda genetik ekspertiza - DNT analizi həyata keçirilib. Nəticədə

"NKVD"nin sabiq əməkdaşlarının informasiyası təsdiqini tapıb! Tapılmış qalıqların M.Bağırıova məxsusluğu rəsmən isbatlanıb. Və Azərbaycanın keçmiş rəhbərini qohumları həmin qalıqları köhnə Yasamal qəbiristanlığında dəfn edilib.

Mikayıl Müşfiqin qalıqları ilə bağlı ekspertizanın, DNT analizlərinin qısa vaxt ərzində aparılması, nəticələrin mərhümən yaxınlarına bildirilmesi təqdirəyi qazanıb.

Düzdür, Azərbaycanda belə analizlərin həyata keçiriləcək üçün ciddi imkanlar, kadr potensialı var. Buna baxmayaraq, qalıqların aşkar

olunması xəberinin yayılmasından öten 7 ay ərzində nəticənin ortaya çıxmaması işlərin hansısa səbəblərdən ləngiməsi ortaya qoyur. Mikayıl Müşfiqin qalıqlarının təkrar olunması, qalıqların Londonda DNT analizindən keçirilməsi daha uyğun görünür.

Səhiyyə Nazirliyinin Məhkəmə-Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinin direktoru Ədalət Həsənov məsələ ilə bağlı son açıqlamasında mərhüm şair Mikayıl Müşfiqə aid olduğu iddia edilən sümük qalıqları tərafında müayinə

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşı məsələnin buncu uzanmasının səbəblərinə aydınlıq getirmək üçün Ədalət Həsənovla əlaqə saxlamağa çalışıb. Lakin israrlı zənglərimiz cavabsız qalıb. Buna baxmayaraq, növbəti saylarımda baş məhkəmə tibb ekspertinin fikirlərini də öyrənməyə çalışacaqı.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV,
"Yeni Müsavat"

Türkiyə ilə Azərbaycan arasındaki dostluq və qardaşlıq əlaqələrinə töhfə verən daha bir tarixi qərara imza atılıb. Belə ki, Türkiye Respublikası vətəndaşları üçün viza tələbinin ləğv edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidməti açıqlama yayıb.

Musavat.com-a daxil olan açıqlamada deyilir: "Xalqları arasında orta etnik-mədəni, tarixi köklərə, qardaşlıq və dostluq, həmçən səykiyənən Azərbaycan və Türkiye əlaqələri ulu öndər Heydər Əliyevin "bir millet, iki dövlət" kəlamına uyğun olaraq en yüksək səyviyyədadır. Bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiye Respublikasının Prezidenti Recep Tayyib Erdoğanın səyleri ile ikiterfli münasibətlərimiz uğurla inkişaf etməkdədir. Hərtərəfli inkişaf edən Azərbaycan-Türkiye strateji tərəfdəşlığı ölkələrimiz arasında viza sahəsində əməkdaşlığın dəyərləndirilməsini və xalqlarımızın sərbəst gediş-gelişinin temin edilməsi zərurətini şərtləndirir. Bu baxımdan, Azərbaycan Respublikasına 30 günədək müddətə səfər etmek istəyen Türkiye Respublikasının ümumvətəndaş pasportuna malik vətəndaşları üçün 1 sentyabr 2019-cu il tarixindən etibarən viza tələbi ləğv edilir".

Açıqlamada daha sonra bildirilir ki, Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyi tərəfindən Türkiye Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinə viza tələbinin ləğvi ilə bağlı nota ünvanlanıb. "Əlavə edək ki, Azərbaycan Respublikası ərazisində 30 gündən artıq qalmış istəyen Türkiye Respublikası vətəndaşlarının statusu Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunları ile tənzimlənir. Türkiye Respublikası Hökumətinin qərarına əsasən, bu ölkəyə 30 günədək səfər edən Azərbaycan Respublikası vətəndaşları viza tələbindən azad edilmişdi. Viza tələbinin ləğvi qərarı Azərbaycan və Türkiye arasında qardaşlıq və dostluq münasibələrinin yüksək sənətə inkişafına növbəti əsaslı töhfə olacaq", - XİN-in açıqlamasında bildirilir.

Deputat Fazıl Mustafa əməkdaşımıza bildirdi ki, Türkiye vətəndaşlarına Azərbaycana gəlisi-gediş üçün vizanın

Prezident İlham Əliyev Türkiyə ilə viza rejimini ləğv etdi - tarixi qərar

XİN: "Azərbaycana 30 günədək müddətə səfər etmek istəyən qardaş ölkə vətəndaşları üçün 1 sentyabr 2019-cu il tarixindən etibarən viza tələbi ləğv edilir"; **deputat:** "Prezidentin bu cəsur jesti hər cür alqışlanması tarixi qardaşlıq addımıdır"; Rəsmi Bakının bu qərarının ardınca Moskva da Türkiyənin bəzi vətəndaşları üçün vizanı qaldırıdı

qaldırılması ilə bağlı ölkə prezidenti İlham Əliyevin qəbul etdiyi qərar böyük əhəmiyyət daşıyan tarixi bir qərardır: "Bakının işgaldən azad olmasının 100 illiyi ilə bağlı Bakıda iki qardaş ölkənin prezidentlerinin iştiraki ilə paradın keçirilməsindən sonra hədsiz sevindiyim ikinci hadisədir. Həmin parad ona görə önəmlidi ki, bizim dövlət müstəqilliliyimiz üçün canından, qanından keçmiş Nuri Paşa komutanlığında qəhrəman türk əsgərinin qarşısında bir vəfa borcumu mütləq qaytarmalıydıq. Məhz bunun adı qardaşlıqdır, məhz bunun adı əhdə vəfadır. Cənab İlham Əliyevin bu cəsur jesti hər cür alqışlanması, təqdimatlı ritorikası ilə öyündüyümüz halda, viza rejimi bu şüarı şübhə altına salmaqdır id: "2007-ci ildə Türkiye Cumhuriyyəti Azərbaycan vətəndaşlarına birtərəfli qaydada viza rejimini ləğv etdi. Bu doğru idi. Azərbaycanın isə bu məsələdə israrı- Türkiyə vətəndaşları-

gelib getməyə viza verməz, verməməlidir. Unutmayaq, enində-sonunda bizim yənə də taleyimiz Siam əkizləri kimi Türkiye ilə birləşdirilməzdən asılı olacaq. Azərbaycan prezidentinə bu anlamlı, milli maraqlarımıza uyğun və cəsur addımına görə minnətdarlığımı bildirirəm. Türkiye ilə qardaşlığımı töhfə verən hər addım alqışlanmağa layıqdir".

"Borçlı" Cəmiyyətinin sədri Zəlimxan Məmmədli isə "Yeni Müsavat" a dedi ki, biz hər zaman "bir millet, iki dövlət" ritorikası ilə öyündüyümüz halda, viza rejimi bu şüarı şübhə altına salmaqdır id: "2007-ci ildə Türkiye Cumhuriyyəti Azərbaycan vətəndaşlarına birtərəfli qaydada viza rejimini ləğv etdi. Bu doğru idi. Azərbaycanın isə bu məsələdə israrı- Türkiyə vətəndaşları-

na viza tətbiqini qüvvədə saxlaması anlaşılan deyildi. Nəhayət, bizim də, xalqlarımızın da istəyi reallaşmaq üzərdir. Viza rejiminin ləğvi hər iki dövlətin və xalqın maraqlarına tam cavab verir. Bu, həm də pozitiv ovqat yaratmaqla iki qardaş dövlət arasında etimadı daha da artırın, o cümlədən dəst olmayan qüvvələri isə məyus edən psixoloji üstünlük yaradı-hadisədir. Daha dərin qatda ola bilər ki, siyasi məqsədə uyğunluq, regionda gərginlik də bu qərarın indi qəbul olunduğunda rol oynamışdır. Bunu ardınca mənə elə gəlir ki, Türkiye ilə ikili vətəndaşlıq və xaricdə məskunlaşmış soydaşlarımızla Azərbaycan mənevi aurasının bütünləşməsində mütəsəna rol oynayacaq. Soydaşlar haqqında qanunəricilik aktı da qəbul olunsun.

E.Şahinoğlu indiki duruma digər bir təklif də irəli sürür: "Rəsmi Bakı İran vətəndaşlarına tətbiq etdiyi viza sistemini də ortadan qaldırmalıdır. Onsuz da rəsmi Bakının yeni qərarından sonra Tehran Ankara ki-

mi eyni xahişlə Bakıya müraciət edəcək. Çünkü Türkiyə kimi İran da Azərbaycan vətəndaşlarına viza tətbiq etmir. İranla bağlı da müəyyən təhlükəsizlik məsələləri örnək plana çıxa bilər. Ancaq önemli olan İranda yəşayan milyonlarla soydaşımızın Azərbaycana rahat gelişini təmin etməkdir. Bunun Azərbaycan üçün geosiyasi əhəmiyyəti də var. Doğrudur, deyilə bilər ki, ABŞ-la İran arasında müharibə başlasa, qonşu ölkədən qəçqin axını ilə üzləşə bilərik. Ancaq belə bir ehtimal olsa, biz onsuz da müharibədən qəçmək istəyən soydaşlarımızı sərhədin qapısını bağlı saxlaya bilməyəcəyik. Bu halda vizanın olmasına əhəmiyyəti yoxdur".

Bu arada məlum olub ki, Rusiya xüsusi və xidməti pasportları olan Türkiye vətəndaşlarına qarşı viza tətbiqini ləğv edib. Azvision.az xəbər verir ki, bu barədə Rusiya prezidenti Vladimir Putin fərman imzalayıb. Yeni qərara əsasən, bu kətəqoriyadan olan Türkiye vətəndaşları Rusiyaya yalnız qismüddəti işgüzar səfərləri yox, bütün növ səfərləri vizasız həyata keçirə biləcəklər. Türkiyə də eyni imtiyazları Rusiya vətəndaşlarına şamil etməlidir.

İstənilən halda, rəsmi Bakının qərarından sonra Moskvanın da məhz 1 sentyabrdan bəzi kətəqoriyalı Türkiye vətəndaşları üçün viza rejimini ləğv etməsi maraqlıdır. Türkiye-Azərbaycan-Rusya formatında əməkdaşlıqla bağlı növbəti addımın atılması diqqət çekir...

□ E.PASASOV,
"Yeni Müsavat"

Keçmiş SSRİ ərazisində yeni münaqişələr yaratmaq planları qurulur

Politoloq: "Kreml bu münaqişələrdən istifadə edərək Mərkəzi Asiyani Qərbe güzəştə getməyəcəyi mesajını verir"

Kəçmiş SSRİ respublikalarının bir çoxu uzun illərdir separatizmdən, qonşu respublika ilə ərazi münaqişələrindən əziziyət çəkirdi. Son vaxtlar bu sıraya sanki yeni problemlər də daxil olmaqdadır. Azərbaycanla Gürcüstan arasında sərhəd problemi, Qırğızistanla Tacikistan arasında artıq silahlı incidentlə müşahidə olunan sərhəd gərginliyi yaşanır. Keçmiş SSRİ məkanında münaqişələri indi kim körükliyir? Rusiyanın özünüñ kifayət qədər problemləri var, hətta ərazisində milli münaqişələrə de ara-sıra rast gelirik. Belə bir vəziyyətdə Rusiyaya sözügedən respublikaların bir-biri ilə münaqişəsi hansı mənətiqə sərf edir?

Politoloq Məhəmməd Əsədullazadə "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, SSRİ dağıldıqdan sonra bu arealda işğal və separatizmin alovlanması əsasən Ru-

siyanın siyasetindən qaynaqlanırdı. Çünkü Rusiya postsovət məkanında tesirini saxlamaq üçün Cənubi Qafqazda və Mərkəzi Asiyada milli və etnik artırsınlar: "Postsovət məkanında ən uzun və dala da ciddi problem olan Ermənistanın işğali nəticəsində hələ de davam edən Qarabağ münaqişəsidir. Məhz Moskva Ermənistan üzərindən Azərbaycana qarşı və kalet mühəribəsi aparmaqla Cənubi Qafqazda dominant siyasetini artırır. Ölkəmizin Qərble əməkdaşlığını mane olmağa çalışır. Fikir versək, bu kimi işğal və separatizm əsasən Rusyanın Qərble toqquşduğu nöqtələrdə baş verir. Cə-

nubi Qafqaz Şərqi Avropa. Bundan əlavə, Gürcüstanla sərhəddə Keşikcidağ məbəd kompleksində baş verən təxribatlar da hesab edirəm ki, Rusiyadakı xüsusi dairələrdən idarə olunurdu. Məqsəd iki strateji dövlət arasında münaqişə yaratmaqla birgə enerji və naqliyyat layihələrinə zərba vurmaqdır. Yeni dünya nizamı formalışdırmaq və Rusiya da bu nizamda mühüm rol alır. İndi Mərkəzi Asiya uğrunda geopolitik savaş yeni müstəviyə doğru irəlileyir. Türkmenistan prezidentinin ölüm xəberinin yayılması, ardınca Tacikistan və Qırğızistan arasında sərhəddə

silahlı münaqişə mehz 20 il əvvəl döndürülmüş münaqişəni zamanı gələndə ortaya çıxarımaqdır. Kreml bu münaqişələrdən istifadə edərək Mərkəzi Asiyani Qərbe güzəştə getməyəcəyi mesajını verir".

Politoloq hesab edir ki, baş verənlər beynəlxalq strateji qarşıdurmanın mənətiq nəticəsidir: "Kreml və Vaşinqton bu regionlara uğrunda siyasi-iqtisadi və mövqə savaşı aparır. Avropa İttifaqı Mərkəzi Asiya üzrə yeni siyasi-iqtisadi strateji plan qəbul edib. Bu onu göstərir ki, Mərkəzi Asiya, Cənubi Qafqaz və Şərqi Avropa yeni münaqişə mərhələsinə keçir. Azərbaycan da bu regionda və baş verən siyasi maraqlar toqquşması nəticəsində öz ərazi-lərinə işğaldan azad edə bilmir".

□ E.SEYİDAGA,
"Yeni Müsavat"

Milli futbolcumuzun xet-triki

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Malımız budur, yarısı sudur.
 Alsan da budur, almasan da budur"

(Azerbaycan ata sözü)

Deyir Tunisin prensenti 92 yaşında, vəzifə başında rəhmətə getmişdir. Bundan qabaqçı prezidentləri 20 il vəzifədə qalandan sonra qovmuşdular, deməli, buna şükür elemek lazımdır. Başqa bir müsəlman ölkəsi Sudanda hərbi əvvələş cəhd olubdur. Açığı, orada təzə hərbi əvvələş olmuşdu, bu dəfə hərbçilər kimi əvvirmək istəyiblər - bilmədim. Görünür, paytaxta başqa tabor irəliləmişdir. Türkmenistan prezidentinin ölüm xəbəri yayıldı, deysən, yalan çıxdı. Qardaş Türkiyə haqda da bənzər şayə yayılmışdı.

Sözümüz nəyə gətirirəm? Dünyada hansı dövlətin müsəlman, hansının xristian olmasına bu saat asanlıqla müəyyən elemek mümkündür - siyasi xəbərlərə baxmaqla. Əgər siyasi xəbər seçkilərlə bağlırsa, demək, orada kaflılar, xaçpərəstlər üstündür. Yox, rəhbərliyin ölümü, əvvələş xəbərləri gəlirsə, mütləq müsəlman dövlətindən söhbət gedir. Özünüz baxın, müqayisə üçün: hazırda Almaniya, Ukrayna, Britaniyada seçkilər, yeni baş nazirin qoyulması, koalisiya qurulması və saire gündəmdir. Seçki cəhənnəmə, siz indiyə qədər hansı müsəlman dövlətində koalisiya deyilən zadi görmüsünüz? Bəlkə hörmətli oxucular da bilmir, neyləsinlər, evdə bışmeyib, qonşudan gəlmeyib. Elədərsə azaciq izah edirəm: koalisiya seçkide 50 faizdən az səs toplayan partiyaların bir neçəsinin birləşib hökumət qurmasıdır. Əlbəttə, necə ola bilər ki, kimse, misal üçün, hakim partiya 50 faizdən az səs yiğsin? Bizim bunu da dərk eləmeyimiz olduqca çətindir. Çok fikirləşsən adam dəli olar.

O üzdən biz yaxşısı budur elə baş nazirin keçmiş müavini idarədən verilən maşını nə üçün qaraja qaytarmayıbdır, bunu müzakirə eləyək. Çünkü əsl müsəlmandır. Hələ axıtsan kreslosu da evdən çıxacaq. Uzun müddət işlədiyi üçün kresloya onun bədənindən müəyyən köklər, rişələr uzanmışdı. İşdən çıxaranda həkim konsiliumu çağırınlılar, məsləhət olub elə kreslo qarşıq pensiyaya çıxsın. İndi sarsaq jurnalist gəlib deyir intervü ver. Həkimdən icazə almışanmı? Bəlkə heç danışmağı olmaz? O cümlədən, nazir müavininin xidməti maşın, qaraj, katibə, portfel, cangüdən, müavin, şofer, ittgəzdərən, çay-qaynadan, aftafadaşıyan, şalvareyindirən, zibildəşəyan və saire ştat vahidləriyle birgəyəşayışının dövlət tərəfindən təmin olunması məqsədəyəyən sayılmışdır. Zarafat deyil, adam gör neçə il dövlətçiliyə xidmət edibdir... Bəlkə yüz il... Nə desələr eləyirdi. Ştanq qaldır deyirdilər - qaldırırdı, tender yandır deyirdilər - yandırırdı. "Pas" deyəndə əlindəki üç tuzu yere qoyurdu, "fas" deyəndə... Nəsə, səhbəti çox uzatmayaq. Sözümüz canı odur ki, əsas cansağlığıdır.

Bizim futbol milli komandasında bir yarımmüdafıəçi var, qqaş 10 ildir futbol oynayır, hətta məhəllədə az-yashıllarla və PES kompüter futbol oyununda vurdugu qolları üst-üstə gələndə 23-dən çox eləmir (ərinməyib hamisini təpib saymışam). İlə bölənde 3 qol eləmir. Ancaq hər 3 aydan bir mətbuat bu qqaşın aldığı 300 min dollarlıq avtomobilərdən məqalə verir. O qabiliyyət və bacarıqla həmin maşınları necə alır, nə üçün ona o qədər pul verirlər - əsl mistikadır. Təbii, arıflər üçün ortada heç bir sərr yoxdur. Səhbət ondadır ki, bu qqaş qol vura bilməsə də yaxşı süpürgəci vura bilir. Hər il neçə nəfəri yolun qıraqında "xosunvay" eləyir. Bunun vurduğu süpürgəci və yol təmiri işçilərinin bir stadion boyda xüsusi qəbiristanlılığı salınıbdır. Bəzən bir trasda 3 süpürgəci vurur, necə deyərlər, xet-trik eləyir. Komandanın sponsoru, baş məşqçisi filan da bunu bildiyi üçün qqaşa hər dəfə daha təzə, daha sürətli maşın alıb verməyə çalışırlar.

Bir nəfər eks-prezident də var, Xocalının işğalına müsbət şərait yaratdığı üçün hazırda ona 7500 (yeddi min beş yüz) manat pensiya veririk. Təxminən şəhər əhalisinin adambəşinə 1 manat düşür.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan ötenlikli "məxməri inqilab"dan sonra ilk dəfə məzuniyyətə çıxb. Ancaq belə görünür, bu məzuniyyəti onun burnundan götürəcəklər. Çünkü ölkədə daxili ictimai-siyasi və sosial vəziyyət olduqca gərgindir. İngilab və rejim deyisikliyi erməni əhalinin güzəramı əsla yaxşıya dəyişməyib. Narazı əhalinin hökumət əleyhinə etirazları get-gedə artır.

Özü də bu günə etirazlardan ən böyüyü Paşinyanın ata yurdunda - İcevanda qeydə alınıb: postinqilab dövründə ilk dəfə burada dinc əhalinin qanı tökülb. Həbslər həyata keçirilib. O da diqqətçəkicidir ki, ata yurdı İcevanda baş veren olaylardan sonra Nikol Paşinyan qohumlarının mühabizəsini gücləndirib. Məlumatı "Jamanak" qəzeti yayıb.

Bildirilir ki, Paşinyan İcevanda yaşayan valideynlərinin evinin qarşısında mümkün təhlükə ilə bağlı polis postu qoydurub. Bildirilir ki, Paşinyan bunu yerli əhalinin ondan valideynləri vasitəsilə qisas alacağından qorxduğu üçün edib. Yada salaq ki, az önce İcevanda taxta-şalban sexlerinin işçiləri N.Paşinyanın meşədə ağaç kəsilməsinin tam dəyandırılması qərarına etiraz olaraq aksiya keçiriblər. Bu sexler yerli əhalinin əsas gelir mənbəyi sayılır.

*****

Ermənistan rəhbərinin daha bir başağrısı ölkədən kütləvi köçlə bağlıdır. Bu da təbii ki, yenə Ermənistandağı ağır sosial-iqtisadi durum və bunun nəticəsi kimi, total işsizlik problemi ilə birbaşa bağlıdır.

"Ermənistan bölgəsində əhalinin sayı sürətlə azalır". Bu barədə "Hayastani Hanrapetutyun" qəzeti məlumat yayıb (Telegraf.com). Nəşr qeyd edir ki, 2018-2019-ci illər ərzində bölgələrdən ancaq Lori rayonunda qismən əhalinin sayında artım müşahidə olunub: "Ermənistanın 5 bölgəsində əhalinin təbii artımı zəifləyib, son bir ildə ancaq bir bölgədə - Lori rayonunda cüzi artım müşahidə olunub. Ən qorxuncu isə bölgələrdə ölüm hallarının artımı keçməsidir. Əhalinin sayının azalmasının səbəblərini üzə çıxarmaq üçün baş nazirin göstərişi ilə araşdırılmalar aparılır. Araşdırılmalar ilkin nəticələrinə görə, əhalinin sayının azalmasının yeganə səbəbi ölüm hallarının artması de-

Erməni mediası hökumətə od püşkurdü: "İngilab yaxşı heç nə vermədi!"

Baş nazir onu iqtidar eləmiş xalqın qisasından qorxmağa başlayıb - Paşinyan ata evinin yanında post qoydurdu; Ermənistan rəhbərinin ilk məzuniyyəti korlandı...

yil. Keçən ilin rəsmi məlumatları ise tamam fərqli mənzərəni ortaya çıxardı, ölüm halları artımdan 90 faiz çox idi".

Bu sözlər isə ordu ilə bağlı 1.in.am portalında getmiş tənqidi məqalədəndir. "İngilabda qədər kriminal-olıqraxik sistem həqiqi mənada ordu üçün mühüm önəm daşıyan arxa cəbhəni tam bərbəd güne qomyışdu. Nəticədə dövlət üçün faciəvi hallar, korrupsiya silahlı qüvvələrə də keçmişdi.

Aprel müharibəsinə bizim ordumuz bütün mənalarda taqədən düşmüş vəziyyətə qarşılıdı və əgər əsgər və zabitlərin şəxsi şücaəti olmasayıd (əslində müharibəni Moskva dayandırmışdı - "YM"), bu hərbi toqquşmanın sonunun necə olacağını təsəvvür eləmək çətin deyildi. Məsələ də ondadır ki, orduda geridönmez insan itkilerinə getirən korrupsiyanın, özbaşınalığın kökü nəsəcək sistemli islahatlar aparılmadıqca cəmiyyətə orduya inam olmayıcaq. Məglubedilməz və səriştəsiz komandır, korrupsiya daha dəhşətli və dağıdıcıdır, nəinki təhlükələri proqnozlaşdırıla bilən düşmən" - yazida təessüfle bildirilir...

“Yeni Müsavat”ın məlumat görə, bu barədə Armenianreport.com-da düzən getmiş baş məqalədə deyilir. “Biz dəqiq statistikaya malik deyilik, amma aydınlaşdır ki, orduda düşmən gülləsindən olan itkiler nizamnamə pozuntuları nəticəsində baş verən ölümlərdən müqayisəyə gəlməz dərəcədə azdır. İngilab bu kədərli statistikanı da dəyiş-

“Yeni Müsavat”ın analitik xidməti

ABŞ prezidenti Donald Tramp 2018-2019-cu maliyye ili üçün Azərbaycana 100 milyon dollardan bir qədər artıq pul ayırdı. Bu barədə məlumatı Vaşinqtonda yerləşən Beynəlxalq Siyaset Mərkəzinə (Center for International Policy) bağlı olan və ABŞ-in təhlükəsizlik xərclərini araşdırın “Security Assistance Monitor” programı məlumat yayır.

Ayrılmış 101 milyon 515 min dolların bir hissəsi Azərbaycanın cənub sərhədinin gücləndirilməsinə yönəlib. Bura tikinti qurğuları, elektronik cihazlar, rabitə və nəqliyyat vasitələri, izləmə texnologiyaları və s. daxildir. Məbleğin bir hissəsi isə Xəzərdə təhlükəsizlik məsələlərinə və insan hüquqlarının inkişafına yönəlib.

Qeyd edək ki, 3 il əvvəl qədər ABŞ Azərbaycana və Ermənistana 2-3 cıvarında yardım ayırlıb. Belə ki, Azərbaycan 2018-ci ildə 58,6 milyon dollar, 2019-da isə 42,9 milyon dollar yardım alıb. Lakin bu rəqəmlər 2016-2017-ci illərdə 3 milyon dolları ötməyib. İndi isə birdən-birə məbləğ kəskin şəkildə yüksəlib.

Özü də yalnız Azərbaycan üçün. ABŞ tərəfindən Ermənistana maliyyə dəstəyi 2018-ci ildə 4,2 milyon dollar, 2019-cu ildə 2,8 milyon dollar, 2020-ci isə 2,1 milyon dollar planlaşdırılıb.

Göründüyü kimi, Azərbaycan ilk dəfə olaraq ciddi şəkilədə fərqləndirilib və ABŞ prezidenti

dərinin qərarında ayrılan yardımın istiqaməti de göstərilib. Deputat Rasim Musabəyov 1news.az saytına bildirib ki, ABŞ hökumətinin ayırdığı yardımın Ermənistən-Azərbaycan münaqişəsi ilə heç bir əlaqəsi yoxdur. Musabəyovun sözlərinə görə, maliyyə vəsaitinə “Caspian Guard” (“Xəzər keşikçisi”) təhlükəsizlik layihəsi çərçivəsində Azərbaycanla yanaşı, Qazaxistan da cəlb olunub. Layihə Bakı ilə Nurlutanın (keçmiş Astana şəhərinin) sərhədlərdə təhlükəsizliyin artırılmasına, terrorizm təhdidlərinin, həmçinin insan alveri, narkotik ticarəti kimi digər transmilli təhlükələrin karşısını almağa istiqamətlənib.

“Amerikalılar Xəzərdə energetika layihələrinə külli miqdarda vəsait ayırdı və istəyirlər ki, Azərbaycan və Qazaxistan bunların təhlükəsizliyini qoruya bilsin” - o deyib. Onun sözlərinə görə, layihə çərçivəsində Amerika tərəfi Azərbaycanın cənub sərhədində heyətin hazırlanması, radar və tə-

zimleyiciləri quraşdırmağa kömək edib. Həmçinin göyərtəsində radioaktiv və ya qadağan olunmuş kimyevi əşyalaraın olmasına təyin edən gəmi də Azərbaycana təqdim edilib.

Eyni zamanda Rasim Musabəyov deyib ki, bu yardımı Azərbaycanın Müdafiə Nazirliyi deyil, Dövlət Sərhəd Xidmeti alır, layihənin məqsədi ölkənin - qurudan, havadan və dənizdən sərhədlərinin təhlükəsizliyini təmin etməkdir.

Politoloq Mübariz Əhmədoğlu isə pia.az saytına deyib ki, ABŞ-in Azərbaycana hərbi yardımının artmasının əsas səbəbi Azərbaycanın ehtiyaçı ilə deyil, ABŞ-in beynəlxalq terrorizmle mübarizə aparmaq üçün daha çox vəsait ayırması ilə şərtlənir. M.Əhmədoğlu onu da deyib ki, İran bu mövzuda aktivlik nümayiş etdirə, rəsmi Bakı İrana lazımi izahı verə biləcək.

Sitat: “Yaxın vaxtlarda İranın Azərbaycanı təxribata çəkmək istədiyin unutmaq olmaz. Yeni İran iddia etdi ki, Qərbi Azərbaycan ostanında,

yeni Çaldıran şəhərində terrorçu qruplaşması tapılıb. Güya bu terrorçu qrupu da Azərbaycanın ərazisindən keçib. Rəsmi Bakı bu barədə İranı “başa saldı” ki, həmin terrorçularla heç bir bağlılığı yoxdur”.

Politoloq Hikmət Hacızadə də Trampın Azərbaycana yardımının İranla bağlı olduğunu düşünür. Politoloğun fikrincə, Vaşinqton İran ətrafinda gərginliyin artması hələndə Azərbaycanın daha yaxşı qorunmasını dəstəkləyir, çünki Vaşinqtonun Bakıda maraqları var.

“Düşünürəm ki, İranla bağlıdır. Gözləyirlər ki, İranla gərginlik artacaq. Ola bilsin ki, iğtişaşlar da olsun, o zaman elbəttə, Azərbaycana da zərər dəyəcək və bizim neft sahələri, boru kəmərləri Qərb üçün vacibdir. Ümumən Azərbaycanda sabitliyin pozulması Qərb maraqlarına ziddir. Çünkü buraya milyardlarla dolar yatırıblar, planlar təhlükədədir. Bu sərməyəni riskə atmaq olmaz”.

Hikmət Hacızadə deyir ki, hələlik ayrılaq vəsaitin

xərcələnmə təyinatı da dəqiq-lesməyib: “Amma bir şey var ki, bilinmir bu 100 milyon dollar hara xərcələnəcək. Belə Qərbin buradakı infrastrukturuna da xərcələnəcək. Rabita antenaları, anbarlar, elektronik casusluq və s. də ola bilər”.

Bu qərar Rusiya və İranı qəzəbləndirə bilərmi?

Hikmət Hacızadə ehtimal edir ki, bu qərar Tehran və Moskvani narahat edəcək, amma ciddi təpkilərin olacağını gözləmir: “Artıq iş hirslenməkdən keçib. Belə görünür. Bir də ki, biz nə edirik ki? Sərhəd mühafizəsini gücləndiririk. Bu, İrana təhdid deyil. Ruslar və iranlılar hirslenə bilər. Bir az risklidir, amma əvvəl-əvvəl biz onlardan birin seçməliyik, taleyimiz beledir”.

Ankarada fəaliyyət göstərən “Kafkassam” Strateji Araşdırımlar Mərkəzinin direktoru Hasan Oktay ABŞ hökumətinin yardımının İranla ehtimal olunan qarşidurmaya hesablandığını düşünür. Onun fikrincə, bu qərar İran-Azərbaycan sərhədlerinin nəzarətə götürülməsi

olacaq: “Amerika hərbi keşfiyyatının məlumatına əsasən, Tramp Azərbaycana 2018-ci ildə 58 milyon dollar, 2019-cu ildə isə 42 milyon dollar İran-Azərbaycan sərhədlerinin möhkəmləndiriləcəyi, Xəzərdə təhlükəsizliyin təmin olunması üçün yardım edib. ABŞ dünyasının bir çox ölkələrinə bu cür yardım edir. Azərbaycana edilən yardımın əsas məqsədi İrana

qarşı həyata keçiriləcək əməliyyatlardan əvvəl bölgədə ciddi mənada qabaqlayıcı addımlar atmaqdır. İrana qarşı həyata keçiriləcək əməliyyatdan əvvəl Vaşinqton İranın şimal sərhədlerini bir mənada nəzarətə götürmək istəyir. Bununla həm de İranı şimaldan əhatəyə almış olur. İranın şimal sərhədini Azərbaycan və Xəzər dənizi təşkil edir. Bu mənada her iki istiqamət indi çox önemlidir. Bu məbləğ Azərbaycanın cənub sərhədlerinin qorunmasını gücləndirmək və ciddi nəzarət altına almaq üçün faydalıdır”.

□ Kənan RƏVŞƏNOĞLU,
“Yeni Müsavat”

ABŞ-in Azərbaycana artan yardımlarında əsas hədəf

Ekspertlər bunun ilk növbədə İranla mümkün müharibəyə hesablandığını düşünür...

Avronun kursu yayın sonunadək “əriyəcək”

Ekspert: “Ciddi bir hadisə baş verməsə, sentyabra qədər məzənnə sabitləşəcək”

Avropa Birliyinin vahid valyutası olan avronun məzənnəsi bu həftə ciddi itkiyə məruz qalıb. Həftənin 3-cü günü avro son iki aylıq dövrün ən aşağı məzənnəsini yaşayıb - 1 avro 1,1131 dollara təklif olunub. Bu, Avropa valyutasi-nın 0,17 faiz ucuzlaşması deməkdir. Əvvəlki - ikinci gün isə bu valyuta 0,5 faiz dəyer itirmişdi.

Azərbaycanda da avronun kursunda azalma müşahidə olunmaqdadır. İyulun 24-də avronun rəsmi kursu 1 manat 90 qəpikdən aşağı düşüb. Mərkəzi Bank bu valyutanı 1,8929 manata təklif edir. Avro bu il 25-29 aprel arası, mayın 3-də, 20-24 və 29-31 may arası 1 manat 90 qəpikdən ucuz satılıb.

Qeyd edək ki, nağdsız dövriyyəyə 1999-cu ildə buraxılan avro 2002-ci ildən real pul vahidi kimi işlədirilir. Hazırda avrozonaya Almaniya, Andorra, Avstriya, Belçika, Esto-

niya, Finlandiya, Fransa, İrlandiya, İspaniya, İtalya, Kipr, Latviya, Litva, Lüksemburq, Malta, Monako, Niderland, Portuqaliya, San Marino, Slovakiya, Sloveniya, Vatikan və Yunanistan daxildir.

Avro 2019-cu il 1,9323 manatla başlayıb. Yanvarda yuxarı rəsmi kurs 1,9647, fevralda 1,9452, martda 1,9337, apreldə 1,9225, mayda 1,9107, iyunda 1,9396 manat olub.

İqtisadçı-ekspert, İqtisadi və Sosial İnkişaf Mərkəzinin rəhbəri Vüqar Bayramovun

beynəlxalq təşkilatlarının Avro-pa Birliyində proqnozlardan da-ha aşağı səviyyəde iqtisadi artım tempinin zəifləyəcəyinə dair proqnozlarının özünü doğrultması valyuta bazarlarına təsirini göstərib”.

İqtisadçı-ekspertin fikrin-cə, Avropa Mərkəzi Bankının uçot dərəcəsindəki gözləni-

lən dəyişikliklə bağlı açıqlamasının bazara təsiri müvəq-qəti xarakterlidir: “Sentyabrda uçot dərəcəsi endirilsə, avronun məzənnəsində daha bir ucuzlaşma mərhəlesi başlaya bilər. Amma ona qədər məzənnənin sabitləşməsi prosesi gedəcək. Yeni Avropa Mərkə-

zi Bankının toplantısına qədər ciddi siyasi-iqtisadi hadisələr baş verməsə, avronun məzənnəsi sabitləşəcək, ucuzlaşma dayanacaq”.

Qeyd edək ki, avronun də-yərsizləşməsinin daha bir səbəbi olaraq Böyük Britaniyada “sərt Brexit” tərəfdarı olan Boris Consonun hökumət başına gelmesi göstərilir. Belə ki, bu hadisə Böyük Britaniyanın milli valyutası olan funtsterlinin məzənnəsi son iki ildə en aşağı heddə düşüb.

Bundan əlavə, ABŞ-Çin ticarət danışçılarında nəzərə-çarpan irəliliyələrin eldə olmasına dair məlumatlar da dolların məzənnəsini möhkəmləndirir. Buna ABŞ-da dövlət borcunun yuxarı həddinin artırılmasına dair kon-sensusun əldə olunması daha da təkan verib.

□ DÜNYA,
“Yeni Müsavat”

"Global Firepower" təşkilatı 2019-cu ilin ən güclü ordularının siyahısını açıqlayıb. Sorğunun nəticəsinə görə, Azərbaycan Ordusu siyahıda ötən illə müqayisədə bir pillə irəliləyərək 137 ölkə arasında 52-ci yerdə yüksəlib.

Bu barədə yılanan məlumatda bildirilir ki, siyahıda birinci yeri ABŞ, ikinci yeri Rusiya tutur. İlk üçlüyü Çin ordusu təmamlayır. Türkiyə siyahıda doqquzuncu, İran 14, Gürcüstan isə 85-cidir. Ermənistən yəni reytingdə 12 pillə geriləyərək 96-ci yerdə qərarlaşır.

Qeyd edək ki, 2018-ci ildə "Global Firepower" araşdırma şirkəti dünyanın en nəhəng ordularının siyahısını yayımladı. Həmin sorğuda erməni ordusu Azərbaycandan 31 pillə geridə qalırdı. 136 ölkənin yer aldığı siyahının müəyyən edilməsində coğrafi faktorlar, logistika imkanları və NATO mütəffiqi də daxil olmaqla, 55 faktor əsas götürülüb. 2018-ci ildə ilk üçlükde ABŞ, Rusiya və Çin idi. Qardaş Türkiyə də ilk onluqda yer alır. İşgalçi Ermənistəndən fərqli olaraq, Cənubi Qafqazın digər ölkəsi - Gürcüstan 2018-ile müqayisədə cəmi 3 pillə geriləyib. Beləliklə, Cənubi Qafqazın ən güclü ordusu Azərbaycana məxsusdur. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycan istənilən vaxt torpaqlarını Ermənistəninin işğalından azad etməyə qadirdir, sadəcə, qan tökülməməsi namına sebr və təmkin nümayiş etdirərək danışqların nəticəsinə gözləyir.

Məsələyə münasibet bildirən deputat Aqil Abbas Moderator.az-a açıqlamasında 24 iyulda Lələtəpədə əsgərlərimizə baş çəkdiyini deyərək hərbiçilərimizin şücaetindən danışır: "Mən Lələtəpədə oldum. Bizim müdafiə nazirimiz general-polkovnik, cənab Zakir Həsənov və Füzuli ra-

Azərbaycan Ordusu dünyanın ən güclüleri

Sırasında - Ermənistən 12 pillə gerilədi

Azərbaycan Ordusunda olan döyükə ruhu, kadr potensialı, hərbi texnika və avadanlıqlar kifayət edər ki, torpaqları işğaldan azad etsin

yonun icra başçısı Ali Aliyevlə birlikdə oradaydıq. Əsgərlərimizlə oturub əsgər yeməyi yedim. Yeni bir kazarmının açılışı idi. Əsgərlərimizlə yediyim yeməyin dadi dəməjdən getmədi. Oradan Ağcabədiyə geldim və böyük bir stol açmışılar, amma dedim ki, əsgər yeməyi yediyim üçün toxam, yemirem. Azərbaycan Ordusunda qüdrət də, vətənpərvərlik də öz yerindədir. Orada əsgərlərimizlə səhəbet də etdik. Dörd saatımı əs-

gerlərimizlə keçirdim. O əsgərlərimizlə bir əmr lazımdır ki, torpaqları işğaldan azad etsinlər. Cənab nəzir elə çıxış elədi ki, üreyim atləndi. Bizim ordumuz hələ çox irəli gedəcək. Biz hele sirlərimizi açırmıq, onları açsaq, on pillə də irəli gedər. Bu gün ordumuzda əsgərlərə elə bir yemək verirər ki, bunu Yessentukidə sanatoriyada vermirlər. Bununla yanaşı, onların döyükə bacarığı da çox yüksəkdir".

Politoloq Arzu Nağıyev

"Yeni Müsavat" a bildirdi ki, "Global Firepower" təşkilatının siyahısında Azərbaycan Ordusunun 137 ölkənin orduları arasında 52-ci olması qürurvericidir: "Cənubi Qafqaz deyəndə burada üç dövlət yerləşir və təbii ki, Azərbaycan Ordusu onlardan daima irəlidədir, bu, belə olmalıdır. Bəs bu hansı kriteriyallara göre belədir: Əsas və birinci faktor əsgər və zabitlərin peşəkar hazırlığı və hərbi əmə-

liyyatlarda, döyükələrdə iştirak etməsi və bu həm də öz ölkələrindən kenarda da olsa, daha vacib faktora çevrilir. Müasir silahların olması ilə bərabər, döyükə təcrübəsi olması da mühüm şərtidir. Dünyanın bir sıra ordularına nəzər salsaq görərək ki, Çin kimi böyük dövlətin ordusu on illərlə heç bir döyükə təcrübəsinə malik deyil. Eləcə də Hindistan və s. Avropada ən mühüm ordular Fransa və Böyük Britaniya ordusu sayılır. Təbii ki, Rusiya və ABŞ da, Türkiyə də, İsrail də mühüm əməliyyatlar aparan və döyüşen ordular sırasındadırlar". A.Nağıyev qeyd etdi ki, bu dövlətlərin orduları ilə bir yerdə Azərbaycan ordusunu da adının çəkilməsi mühüm bir amildir: "Bu gün Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli yollarından biri təbii ki, hərb yoludur və Azərbaycan ordusu bütün parametrlərə buna etməye qadirdir. Zənnimcə, buna misallar var. Ordu ne qədər güclü olsa, suverenliyin qarantisi dənizlərə dənizlərdir. Ordu icraçı bir orqanıdır, yeni əmrin icrasını edən bir qurumdur və bu gün Azərbaycan Ordusunda olan döyükə ruhu, kadr potensialı, hərbi tex-

nika və avadanlıqlar kifayət edər ki, münaqişə suverenliyimiz çərçivəsində həll edilsin. Biz dünəvi dövlətlik və beynəlxalq hüquq normalarına uyğun danışlıqlarda iştirak edib münaqişəni sülh yolu ilə həllinə tərəfdarıyıq. Lakin beynəlxalq ictimaiyyət də, ermənilər və onların havadarları da başa düşməlidirlər ki, Azərbaycan Ordusu güclüdür və belə getsə, həqiqətən də dünənin ən güclü ordularından 52-ci olduğunu göstərəcək".

Deputat, BQB başçısı Fazıl Mustafa isə arxayıylaşmağın tərəfdarı deyil: "Bu durum daha çox Rusiyanın erməni ordusuna maliyyə yardımını obyektiv səbəblərdən azaltmasından qaynaqlanır. Bu xəberin psixoloji baxımdan bizə faydası olsa da, gerçəklilikdə bizi çox da arxayı salmamalıdır. Çünkü bizim reqibimiz bilavasitə erməni ordusu deyil, onu himayə edən ölkələrin diplomatiyası və ordusudur. Biz daha ciddi irəliləmeliyik ki, onu himayə edənlərin qarşısında dirəniş göstərməyim mümkün olsun".

□ Cavid TURAN,
"Yeni Müsavat"

Ekshumasiya ediləcək şəhid məzarlığı ilə bağlı ilginç məlumatlar

Üzeyir Cəfərli: "Onların arasında mənim də dəfn etdiyim əsgərlər var"

Rey Kərimoğlu: "Bəzən olurdu ki, mərmi düşündü, 5 adam həlak olurdu, onların bəzilərinin kimliyi naməlum qalırdı"

Təhlükəsizliyi Xidməti, Respublika Hərbi Prokurorluğu və Səhiyyə Nazirliyi Məhkəmə-tibbi Ekspertizə və Patoloji Anatomiya ETT-Birliyi tərəfindən yerli icra hakimiyyəti orqanlarının iştirakı ilə həyata keçirilən prosesin yekunları barede ictimaiyyətə əlavə məlumat veriləcək.

Qeyd edək ki, naməlum əsgər məzarlarının ekshumasiyası və tibbi-gene-tik ekspertizasının keçirilməsi istiqamətində işlər başlanılib.

Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası, Dövlət

Çünki uzun illərdir ki, döyükələrdə itkin düşən yaxınlarını axtaran şəxslər məzarları ekshumasiya ediləcək şəhidlərin arasında onları təpə biləcəyinə böyük ümidi edir. Lakin suallar ortaya çıxır ki, bu məsələ niye məhəz indi, uzun illərdən sonra yada düşür? Həmin şəhidlərin hansı istiqamətdə döyükələrləri dəriq məlumatdurmur?

Məsələ ilə bağlı Qarabağ döyükələrində iştirak etmiş

yeti Füzuli istiqamətində döyüşen briqadamızın əsgərləri, döyükə yoldaşlarımızdır. Dəfn etdiyimiz əsgərlər arasında Azərbaycan da, erməni əsgərləri də olub. 1994-cü ildə bu məsələni gündəmə getirdik ki, biz nə qədər sağış, bu barədə bizim məlumatlardan istifadə etsinlər. Mən Üzeyir Cəfərli və mənim yanında dəfndə iştirak edən şəxslər hansı əsgərin harada dəfn olunmasını, bədənindəki əlamətləri bilirdik. Qeyd edirdik ki, düşmən də olsa onların meyitlərinə kömək edək, onların qalıqlarını qaytaracaq, onlar da əvvəzdə bizimkili vərsinlər. Bu məhərəbdər, onun yazılın və yazılımaya qanunları var. Baxın görün, bu məsələnin üzərində neçə illə keçidkən sonra əsgərlərin məzarları ekshumasiya olunur.

Bu, çox gecikmiş qərardır. Artıq bizim briqadamızın qərargah rəisi Akif Məmmədov, komandirimizin birinci müavini Vahid Osmanov dənizini dəyişib. Bu adları ona görə çəkirəm ki, onlar vaxtılı döyükələrde iştirak edərək öz briqadalarında döyükə əsgərlərin dəfnində iştirak edib və yaxud onların harada dəfn olunmasına məlumatı olan şəxslər idi. Artıq bu insanlar yoxdur və indi onların yerine kim gelib göstərəcək ki, hansı əsgər harada dəfn olunub? Ola bilər ki, mənim bu sözərimi qəribəciliyə salı bilərlər. Lakin neyinəm ki, vaxtılı men də döyükələrde iştirak edərək əsgərləri dəfn etmiş. Onların əksəri-

gündüyüsünü dəyişib? Və yaxud qardaşını, həyat yoldasını gözləyən şəxslər indi həyatda yoxdur. Bu cür gecikməyə yol verməyə haqqımızı yoxdur. O insanlar vətən yolunda canlarından keçiblər, dəfn olunublar və biz hələ də onların layiq olduğunu qiyməti verə bilməmişik".

Qarabağ qazisi Rey Kərimoğlu da qeyd etdi ki, başladılan proses əslində gecikmiş və ləngimə bir qərardır: "Bildiyim qədər həmin əsgərləri dəfn edən şəxs açıqlama vermişdi ki, məzarda dəfn olunan əsgərlər var. Mühərribə tarixində belə şeylər olur. Qarabağ döyükələri zamanı ağır dövr idi. Siyahıya, qeydiyyata alınma prosesləri bir qədər problemlərə rastlıdır. Ona görə də çoxlu sayıda itkin düşənlərimiz var ki, onlar barəsində məlumat yoxdur. Lakin sonradan məlum olur ki, həmin şəxslər döyükələrde həlak olub, haradasa dəfn edilib. Ele cəbhə bölgəsinin özündə çoxlu sayıda əsgərlər dəfn olundur. Bəzən olurdu ki, mərmi düşündü, 5 adam həlak olurdu, onların bəzilərinin kimliyi məlum olurdusa, digərləri naməlum qalırdı. Və yaxud yanğın olub, əsgərlərimiz həmin yanğında həlak olub, sonradan onların kimliklərini müəyyən etmək olmayıb. Yəni bu cür hadisələr çox baş verib. Dövlət Komitəsinin müəyyən işlər görüb, aşasdırıb. Amma çox təessüf ki, bu işlər çox ləng gedir".

□ Xalidə GƏRAY
"Yeni Müsavat"

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Dağıq Qarabağa dair sülh danışqlarında hər itirilən ay şübhə yox ki, genişmiy়aslı müharibəyə işləyir. Defələrlə yazdığını kimi, atəşkəs sülhə nəticələnməyəcəksə, demək, mütələq yeni hərbi toqquşma ilə sonuclanacaq. Ona görə ki, Azərbaycan öz qanuni torpaqlarının işgali və ərazisində ikinci qondarma erməni dövlətinin qurulması ilə heç vaxt barışmayaçaq. Bunu ATƏT-in Minsk Qrupu da daxil, beynəlxalq birləşmiş işgalçı tərəf yaxşı bilir.

Hələ ki rəsmi Bakı bəzi gəsiyasi reallıqları, o sıradə Rusiya amilini nəzərə alaraq, özünün ərazi bütövlüyünü silah gücünə bərpə etmək qərarını vermir. Danışqların davamı üçün sonuncu şans pəncərəsinə açıq saxlayır. Lakin belə sülhəvərlik düşmen ölkə və vəsitiçilər tərəfindən Azərbaycanın zəifliyi kimi qəbul edilməlidir, qəbul edilə bilməz. Hər halda, ölkəmizin hərbi potensialı, silahlı qüvvələrinin işgalçı Ermənistana müqayisədə qat-qat üstün döyüş qabiliyyəti hamiya məlumdur. Bunu İrəvanda da etiraf edirlər.

Yeri gəlməmişken, bugündə "Global Firepower" təşkilatı 2019-cu ilin ən güclü ordularının siyahısını ilə bağlı yeni hesabat açıqlayıb. Azərbaycan Ordusu siyahıda ötən ilə müqayisədə bir pille iştirak edərək 137 ölkə arasında 52-ci yere yüksəlib.

Anjey Kaspişik Qarabağa getdi
ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsi Anjey Kaspişik Azərbaycanın işgal altında olan Dağlıq Qarabağ bölgəsinə gəlib. "Report" xəber verir ki, o, Xankəndində separatçı rejimin başçısı Bako Saakyanla görüşüb.

Görüşdə Azərbaycan ve Ermənistən qoşunlarının təmas xəttindəki vəziyyət müzakirə olunub. A. Kaspişik ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin şəxsi nümayəndəsinin mandatına uyğun olaraq cəbhə xəttində keçirilən monitorinqlər toxunub.

Qeyd edək ki, dünən Goranboy rayonu ərazisində yerləşən qoşunların təmas xəttində növbəti monitorinq keçirilib.

Süh Üçün son qapı - Bakı onu hər an bağlaya bilər, əgər...

Ankara-Moskva sıxləşən əlaqələri Ermənistən Rusiyaya ümidi lərini getdikcə azaldır; Azərbaycan dünya hərbi güc reytinqində bir az da irəlilədi; Bakının işgalçiyə qarşı cəza əməliyyatının nəticəsi indidən bəllidir...

Lakin bütün bunlar təbii ki, Azərbaycanla silahlanma yarışında ayaqlaşmaq üçün yətərli deyil. Odur ki, İrəvanın tek ümidi Bakının antiterror əməliyyatına Rusyanın əngəl olacağınadır. Rusyanın başı isə indi xeyli dərəcədə başqa problemlərə qarışır. Üstəgəl, Moskva-Ankara, Moskva-Bakı münasibətləri özünün inkişaf dövrünü yaşıyır. Xüsusən də qardaş ölkə ilə şimal qonşumuz arasında sıxləşən əlaqələr, Türkiyənin bölgədə dəha da artmaqdə olan nüfuzu Ermənistən Rusiyaya olan ümidi lərini basdırıb.

"Bu gün Yaxın Şərqdə və Mərkəzi Asiyada siyasi dəyişikliklərin aktiv fazası müshahidə edilməkdədir. Məsələn, əgər əvvəller Cənubi Qafqaz regionuna ən güclü təsir imkanı Rusiyada idisə, bu gün artıq Türkiyə hesablaşılmalı gücə çevrilib. Ərdoğanın artan nüfuzu dünya səhnəsində onun ölkəsinin regional superdövlət adlanmasına imkan verir".

Bu sözləri Azərbaycan mediasına açıqlamasında uk-

raynalı politoloq Aleksey Voronenko deyib. Onun sözləri na görə, mahz bu faktor artıq ilin sonu üçün bir sıra rayonları işgaldən azad oləməkdə Azərbaycanın əline işləyir.

"Bakı minimal hərbi güc tətbiq oləməklə antiterror əməliyyatı başlaya və artıq bu ilin sonu üçün bir neçə rayonunu işgaldən azad edə bilər. Bu gün Ermənistən Rusyanın Kəməyi olmadan Azərbaycanın güclü ordusu ilə bərabər səviyyədə heç bir neçə saat döyüşə bilməz. İrəvanın Moskvdan kömək gözləməsinə isə dəyməz. Kreml onuzda Ermənistən indiki hakimiyətinin aydın olmayan mövqeyi bezdirib. Üstəlik, Türkiyə Azərbaycanın tərəfindəndir. Ermənistən Naxçıvan əleyhinə hərbi xarakterli təxribatına da şəkk-şübəsiz, ləyliqli cavab veriləcək. Odur ki, nə qədər bütün şanlar itirilməyib, İrəvan "daşı etəyindən töküb" Qarabağ məsələsində konstruktiv mövqə tutsa, bir o qədər onun özü üçün yaxşı olar. Vaxt daralır. Bakı sülh danışqları üçün sonuncu qapını heç bir normasını pozmur", -

deyə politoloq əlavə edib.
*****

Gerçəkdən də Azərbaycan hərbi varianta əl atsa belə, yene

beynəlxalq hüquq normaları daxilində hərəkət edəcək. Heç bir başqa ölkəye, o cümlədən tarixi türk torpaqlarında yaradılmış Ermənistən - Rusyanın hazırkı forpostuna bizim hücum oləmək planımız yoxdur. Bunu da İrəvanda yaxşı bilirlər - yalandan dünyaya car çəkib, dıq-qəti əsas məsələdən, işgal faktından yayındırmaq, Rusyanı Qarabağ münaqişəsinə celb olməyə çalışalar da.

Dünyanın 52-ci ordusunun 96-ci işgalçı ordusuna qarşı cəza əməliyyatının nə ilə nəticələnə bileyçi isə indidən bəllidir. Ermənistən Naxçıvan əleyhinə hərbi xarakterli təxribatına da şəkk-şübəsiz, ləyliqli cavab veriləcək. Odur ki, nə qədər bütün şanlar itirilməyib, İrəvan "daşı etəyindən töküb" Qarabağ məsələsində konstruktiv mövqə tutsa, bir o qədər onun özü üçün yaxşı olar. Vaxt daralır. Bakı sülh danışqları üçün sonuncu qapını heç bir normasını pozmur", -

Bu arada Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin

tapşırığına əsasən müdafiə na-

zır general-polkovnik Zakir Həsənov və nazirliyin digər rəhbər heyeti hərbi hissələri yoxlamaq məqsədile cəbhə boyu zonada sefərdərdir. Müdafiə Nazirliyindən Musavat.com-a verilən məlumatda göre, döyüş növbəsi çəkən şəxsi heyətlə görüşən müdafiə nazirinə əməliyyat şəraiti barədə məruzə edilib. Sonra general-polkovnik Z. Həsənov bölmələrin döyüşə hazırlıq seviyəsini yoxlayıb, düşmənin ön mövqelərini müşahidə edib.

Düşmənlə təmas xəttindəki vəziyyəti qiymətləndirən nazir Ali Baş Komandanın tapşırıqlarını və qarşıda duran vəzifələri şəxsi heyətə çatdırıb. Müdafiə naziri bölmələrin döyüş qabiliyyətini, maddi-texniki təminatını, silah-sursat və hərbi texnika ilə təchizatını, həmçinin şəxsi heyətin mənəvi-psixoloji hazırlığını yüksək qiymətləndirib. Sonda nazir çay süfrəsi arxasında şəxsi heyətlə səhbət aparıb.

Bələ bir çay süfrəsi günün birində mütələq Şuşada və Xankəndidə də olacaq. O gün yaxınlaşır ki, uzaqlaşır...

"AB Standard" QSC-yə daxil olan, eləcə də bu holdinglə əlaqəli 7 şirkət ləğv olunduğunu elan edib.

"Report" xəber verir ki, söhbət "AB Trading", "AB Travel", "AB Skybell", "Masalt", "Avto Şop", "Standard Futbol Klubu" MMC-lərdən, eləcə də "AB Service" firmasından gedir. Kreditorlar 2 ay ərzində tələblərini Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, Səməd Vurğun küçəsi, ev 25, menzil 54 ünvanına bildirə bilərlər.

Heydar Babayevin ailə şirkəti tam gökür - daha 7 firması bağlandı

Bir müddət əvvəl Babayevlər "Standard Insurance"ın rəhbərliyindən də uzaqlaşdırılıb

Xatırlada ki, "AB Standard" şirkətlər qrupu 2002-ci ilde yaradılmış. Bu holdingə ləğv prosesində olan "Bank Standard" QSC, fəaliyyətdə olan "Standard Insurance" Şirkəti ASC, Standard Lizing MMC, qiyəmtli kağızlar bazarındaki yeni qaydalara əlaqədar fəaliyyətini dondurmuş "Standard Kapital" MMC daxildir. Şirkətlər qrupunun sahibi sabiq iqtisadi naziri Heydar Babayev və onun ailə üzvləridir.

Marja.az qeyd edir ki, bir müddət əvvəl Babayevlər "Standard Insurance"ın rəhbərliyindən uzaqlaşdırılıb. Siyasi şirkətinin Direktorlar Şurasının sədri Babayev Rəhman Əlifağa oğlu vəzifə-

dən gedib. Onu bu vəzifədə Məmmədov Nicat Məhərrəm oğlu əvəz edib. Həmçinin Heydərov Oruc Heydar oğlu və Babayev Emin Heydar oğlu Direktorlar Şurasının üzvlüyündən çıxarıllıb.

Sabiq iqtisadi inkişaf naziri Heydar Babayev mərhum prezident Heydar Əliyevin vaxtında yüksək dövlət vəzifəsinə getirilən məmurlardan biri idi. 1997-ci ildən Rusiyadakı "Mostbank"ın vitse-prezidenti, həmin bankın Böyük Britaniyada baş nümayəndəsi vəzifələrində işleyen Heydar Babayev 1999-cu ildə Heydar Əliyev tərəfindən Prezident yanında Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsinin sədri vəzifəsinə təyin olunmuşdu. Və

o, 2005-ci ilin oktyabrınadək bu vəzifədə çalışdı. Vəzifədə olduğu müddədə qeyri-rəsmi şəkil-də hem de bizneslə meşğul olan Heydar Babayev "ABU" şirkətlər qrupunu yaratmışdı.

2005-ci il oktyabrın 19-da Heydar Babayev prezident İlham Əliyev tərəfindən yeni vəzifəyə - iqtisadi inkişaf naziri postuna təyin olundu. Amma cənab Babayev bu nazirlükədə çox işləyə bilmədi. 2008-ci il oktyabrın 30-da Heydar Babayev iqtisadi inkişaf naziri vəzifəsindən azad olundu.

Məlumdur ki, 2016-ci ilin sentyabrında ölkənin ən iri banklarından olan "Bank Standard" ASC-nin lisenziyası ləğv olunub. "Bank Standard" sabiq

iqtisadi-inkişaf nazirinin rəhbərlik etdiyi "AB Standard" Holdingə daxil idi. Holdingin tərkibində "Bank Standard" QSC, "Standard Insurance" MMC, "AB Legal Consulting Group" MMC, "Standard Lizing" MMC, "Standard Capital" MMC, "Standard Football Club" MMC, "Dərgül boru zavodu" və "Lənkeran Mehmanxana" a dərəd. "Standard" futbol klubu 2016-ci ildə Bakı şəhərində yaranmışdır. Bu komanda futbol üzrə Azərbaycan çempionatının elitasında iştirak edib. Komandanın adı daha son-

ra "Standard Bakı" adlandırılıb. 2009/10 mövsümünün yekunlarına əsasən komanda 1-ci Divizyon'a düşdü. Lakin 2010-cu ildə Standard 1-ci Divizyonda iştirakdan imtina etdi. Futbolçulara azad agent statusu verildi. Komanda dağıldı. Yeni "Standard Football Club" MMC əvvəl fəaliyyətsiz idi və bu lağvetmə yalnız faktın fiksisiyadır.

Artıq neçə illərdir ki, H.Babayevin bütün əmlakını satıb ölkədən getmək istədiyi barədə iddialar yayılır. Bildirilirdi ki, H.Babayevin özünün 100 milyon manatdan çox borcu var ki, buraya "Standard Bank"ın müştərilərinə olan borcu daxil deyil.

□ "Yeni Müsavat"

rindən vaz keçmələri bu məsələyə diqqəti artırır. "MTN işi" üzrə gözlemlənilməz gelişmə müşahidə edilməkdir. 2015-ci ilin oktyabrında Eldar Mahmudovun həbsə alınan komandasının üzvlərinə məhkəmədində sanki loyal münasibət sərgilənilir. Məsələn, MTN-in Nəqliyyat və Energetika Sahələrində Təhlükəsizlik Baş İdarəesinin tabeliyindəki idarələrdən birinə rəhbərlik etmiş Akif Əliyevin cəzası 1 il azaldılaraq, 4 ilə endirilib.

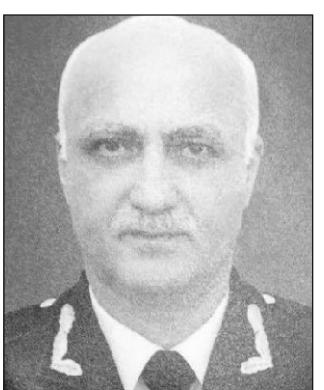
Bu barədə Ali Məhkəmədə qarar çıxarılib. Qərara əsasən, A.Əliyeva verilen ittihad maddəleri də dəyişib. A.Əliyev Nəqliyyat və Energetika Sahələrində Təhlükəsizlik Baş İdarəesinin reisi Akif Çovdarovla birlikdə mühakimə olunmuşdu.

2015-ci ilin oktyabrında MTN-də keçirilmiş əməliyyat nəticəsində nazirin 21 emekdaşı ciyanet məsuliyyətinə celb olunub. Onlardan biri - MTN-in Antiterror Mərkəzinin reis müavini olmuş polkovnik İlqar Əliyevin asılmış vəziyyətdə meytisi saxlandığı istintaq təcridxanasındakı kamerasında aşkar olmuşmuşdu. Qalan 20 nəfərin işi bir neçə yere ayrılb. Nazirin istintaq İdarəesinin şöbə reisi olmuş Vüsal Ələkbərov və Əks-Kəşfiyyat İdarəesinin keçmiş şöbə reisi Mirezz Əsgərov ayrıraqda mühakime olunublar. M.Əsgərova 3, V.Ələkbərova 12 il cəza verilib. Bakı Apəlyasiya Məhkəməsi keçmiş müstəntiq V.Ələkbərovun cəzasını 5 ilə endirib.

□ ORXAN,
"Yeni Müsavat"

Həbsdəki MTN generalları şikayətlərini Ali Məhkəmədən geri çəkirər-təfərruat

Akif Çovdarovdan sonra general-major Sübahir Qurbanov da kasasiya şikayətini geri götürdü, amma...

Qurbanov, həmin qurumun digər vəzifəli şəxsləri Füzuli Əliyev, Zaur Məmmədov, Natiq Aliyev, Fərhad Atayev, Anar Sıriyev və Elşad Əzizovun bərəsindən olan hökməndən verilən apelyasiya şikayəti üzrə məhkəmə prosesi keçirilib.

İş üzrə zərərəkmiş şəxs i.Əliyevin nümayəndəsi şikayətini geri götürmədiyi üçün proses avqustun 1-də davam edəcək.

Qeyd edək ki, Bakı Herbi Məhkəməsinin hökmü ilə general-major Sübahir Qurbanov 14 il, Füzuli Əliyev 14 il, Natiq Aliyev 10 il 6 ay müddətindən azadlıqdan məhrum edilibler.

Bu ilin fevralında Bakı Apəlyasiya Məhkəməsinde MTN-in Monitoring Mərkəzinin sabiq reisi, general-major Teymur Quliyev, Transmilli İqtisadi Cinayətkarlıqla Qarşı Mübarizə Baş İdarəesinin sabiq reisi, general-major Sübahir

Təhlükəsizlik Baş İdarəesinin sabiq işçisi, polkovnik Səlim Məmmədov, sabiq idarə reisi, mayor Akif Əliyev və keçmiş şöbə reisi Orxan Osmanovun bərəsindən verilən apelyasiya şikayəti üzrə məhkəmə prosesi gözənləndən baş tutmadı. Belə ki, Ali Məhkəmədə hakim İngiləb Nəsirovun sədrliyi ilə baş tutan prosesdə Akif Çovdarov və digər şikayət edən şəxslər şikayətlərini geri götürmələri barədə erizə veriblər və bu erizə təmin olundu.

Bu səbəbdən kasasiya şikayətləri baxılmamış saxlanılıb. Sabiq MTN-çilərin başqa bir qrupunun da Ali Məhkəmədə şikayətlə-

Dünya köhnə dünyadır, irqiləri təzədir

Samir SARI

ünən sosial şəbəkədə öz bağçamızın məhsulu olan bir lətfə paylaşmışdım. Lətfə bəyledi: "Angela Merkel rəhmətə gedir, o dünyadakı paylaşdırma punktunda dayanıb cənnətə və ya cəhənnəmə gedəcəyini gözləyərkən xəbər gelir ki, fraunun cəhənnəmdən qonağı var. Deyirlər, gəsin. Qonaq gelir, baxırlar ki, Hitler. Fürer öz xələfinə çatan kimi soruşur ki, ölkəmdə, dünyada vəziyyət necədir. Merkel deyir, dünya çox dəyişib, sənin başlığı iş ezmələ davam etdirilir. Hitler deyir, haydi söylə. Merkel söyləyir: "Sevinə bilərsən, əsas düşmənin ABŞ-in prezidenti artıq bir alman oğludur, özü də faşistdir, ikinci böyük düşmənin İngilterənin baş naziri alman deyil, amma faşistdir, daha amansız düşmənin Rusiyanın böyüyü də faşistdir, o biri ölkələrdə faşistlər bir-bir hakimiyyətə gelirlər".

Hitler çox sevinir, dörd-beş dəfə "Hay! Döyçland!" deyə qışqırır. Sonra Merkel sakitcə deyir: "Bir iş var ki, inidiki faşist rəhbərlər yəhudilərə işləyirlər". Hitler bayılır.

Əlbəttə, bu, bir hissəsi reallığı əks etdirən, o biri hissəsi zarafatdan ibarət olan söhbətdir.

Bu gün baxıram ki, Tramp neçə ildir öz müsəlman qardaşlarını qırıb-çatan Səudiyyə Ərəbistanına silah satılmasını qadağan edən qanuna veto qoyub. Bunun mənası odur ki, dəyməyin, silah verin, qırınlar.

Tramp belə Trampdır. Hitlerdən sonra, son 74 ildə dünyadan heç bir qüdrətli dövlətinin başına bu qədər dərə-zoru, irqçi, faşist biri gəlməyib.

Təkcə onun ötən həftə ABŞ Senatının üzvü olan müsəlman qadınları nəzərdə tutaraq "gəldikləri yerə qayıtsınlar" deməsi yekə bir irqçılık idi. Düzdür, buna görə ABŞ-da və dünyadan hər tərəfində qırğın-mərəkə düşdü, amma cənab misterə nə qədər irad tutulsa da, o, dəyindən dönmədi, təkrar-təkrar dedi: "Düz deyirəm".

Bəzi müxaliflər ona hiddətləndilər, dedilər, düz demir-sən, ona qalsa, sən də gəlməsən, baban Almaniyadan gəlib. Amma belə görünür ki, adamın babasının haradan gəlməsi şərt deyil, əsas odur ki, özü haradan gəlib.

Amerikanın əzəli sahibləri apaçılər və digər hindu qabilələri heç kəsə "siz gəlməsiz" demirlər (vaxtında çox deyiblər, amma ağ gəlmələr bu sözü göturməyiblər, qırızıbzırılılıları qırıblar, əvəzərinə gedib Afrikadan qaradərilərlər gətiriblər).

İndi Tramp da deyir, "hər şey Amerika üçün". Yəni klassik şairimiz demişkən, "mən salım olum, cümlə canan batsa da, batsın".

Eyni şeyi İngiltərənin hələ iki sutkası tamam olmamış yeni baş naziri Boris Conson da deyir. Özü də o, neçə vaxtdır, bu fikirdədir. Mister Conson İngiltərənin Avropa Birliyindən elə bu gün, bu saat çıxması üçün direşənlərin başçısıdır. O da bu fdüçüncədədir ki, "dunya neçə tarac olur, olsun, nə işim var", əsas odur ki, mənim dumanlı Albionuma bir şey olmasın, qaçqınlar gəlib basmasın, miqrantlara pul ödəmək öhdəliyim olmasın və sair.

Fransanın rəhbəri faşist olmasa da, arada onun da millətçiliyi tutur. Ele etməsə, əsas rəqibi olan faşist Le Pen bir gün ondan daha çox səs alırdı. Bu gedisişle ele de olacaq. Bir də görəcəyik ki, bay, ultra-sağ qüvvələrin Fransada seçki birincisi olduğuna dair xəbər gəldi.

Avstriya lap çoxdan milletçi partiyalarla könül verib. 15 il qabaq Avropa təzyiq elədi, hökumət qurmaq səlahiyyəti qazanmış faşist lider hökumət qurasi olmadı, amma artıq elə deyil, kim seçilirsə, hökuməti qurur, böyük dövlətlər də onunla hesablaşır, təzyiq elemir.

Avropanın digər demokratik ölkələrində yaşanan dost-tanışlar yazırlar ki, onlarda da son vaxtlar seçimlər millətçi partiyalarla daha çox səs verirlər. Əvvəller elə deyilmiş. Milletçilər ən çoxu 5-6 faiz səs alırmışlar. İndi isə az alanda 25-30 faiz səs alırlar.

Bu da o deməkdir ki, mənfur Hitlerin xəstə ideyaları dünya üzərində qanad açıb uçur. Sadəcə, İndi hədəfə rəngi bir balaca tünd olan millətlərdir. İndi də onları xor görürler.

Azərbaycan aqrar məhsullarının ixracını getdikcə artırır. Məhsullar hem tezə, hem də emal olunmuş formada ixrac edilir. Rəsmi statistikaya nezər yetirək, təkcə meyvə-tərəvəz ixracında illik 15-20 faiz yaxın artım olduğunu görərik. Ümumiyyətdə qeyri-neft sektorunda ixrac 2017-2018-ci illərdə 36,5 faiz, 2019-cu ilin 5 ayı ərzində isə 17,8 faiz artıb. Bu ilin ötən dövründə kənd təsərrüfatı və emal məhsullarının ixracı 37,6 faiz artıb.

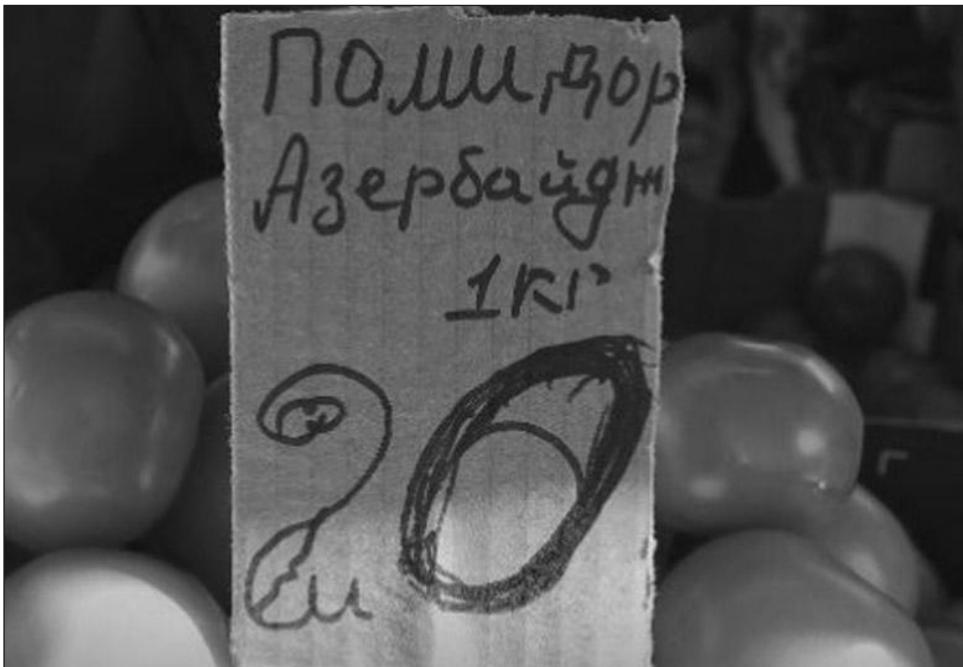
Kənd təsərrüfatı ixracının artması, elbəttə, müsbət tendensiyadır. Lakin bu ixracın 90 faizdən çoxunun bir istiqamətə yönəlməsi heç də müsbət proses hesab oluna bilməz. Söhbətin Rusiya kimi etibarsız tərəfdəş imicinə malik dövlətlərdən getdiyini nəzərə alsaq, bu prosesin Azərbaycanın aqrar sektorunu üçün da im risklər formalasdırıldılarını söyləye bilərik. 2015-ci ildə Rusiya ile Türkiye arasındaki siyasi böhran zamanı Moskvannın Türkiyədən idxala tətbiq etdiyi qadağaların hansı fəsadlara səbəb olduğunu yəqin ki, hamı xatırlayır. Ləp yaxın tariximizdə - iyun ayında Gürcüstəndə anti-Rusiya aktivistlərinə görə Moskvannın atlığı məhdudlaşdırıcı iqtisadi addımlar da var. Yəni təcrübə göstərir ki, Rusiya hakimiyəti siyasi müstəvidə problem yaşıdığı ölkələrə qarşı ilk olaraq iqtisadi riçaqları işə salır. Nəhayət, kənd təsərrüfatı kimi həssas sahədə ixracın az qala tamamən Dağılıq Qarabağ münaqişəsində birmənali olaraq erməni işğalçılarının tərefində dayanan bir dövlətə istiqamətlənməsi torpaqlarını nə yolla olursa-olsun azad etmək niyyətində olan ölkə üçün yaxşı perspektiv vəd etmir.

Aqrar məhsullarımızın əksəriyyəti Şimala aparılır

Rəsmi məlumatlara görə, 2018-ci ildə Rusiya ile Azərbaycan arasında 3405 mənəvü üzrə ticaret əməliyyatları aparılıb. Ötən il Azərbaycanın Rusiyaya 619,2 milyon ABŞ dolları dəyərində qeyri-neft məhsulları ixrac olunub ki, bu da Azərbaycanın ümumi qeyri-neft ixracının təxminən 37 faizini təşkil edib. Bunu 87 faizi, yaxud 540 milyon dolları kənd təsərrüfatı və emal məhsullarının payına düşüb.

Kənd təsərrüfatının Rusiyaya ixracdan asılılığını göstərən bir neçə faktı diqqət yetirək. Pomidor bu gün Azərbaycanın qeyri-neft ixracında liderdir. Ötən il Azərbaycandan ixrac olunan 171 min 921,1 ton pomidorun 170 min 315,58 tonu Rusiyaya satılıb. Eyni vəziyyət xurma, alma ixracında da müşahidə olunur.

Hökumət 2016-2017-ci illərdə Körəz ölkələri və Avropanın istiqamətində ixracın təşkil olunması üçün müəyyən addımlar atdı. Lakin Azərbaycan sahibkarları Mərakeş, Əlcəzair kimi aqrar ixracatçılarının rəqabətə girməyə həvəslə ol-

dan əlavə, İranla, Türkiye ilə qarşılıqlı ticarət əməkdaşlığını genişləndirə bilərik. Xüsusilə Türkiye vasitəsilə Yaxın Şərqi, Avropaya daha rahat çıxa bilərik.

KTN rəsmisinin sözlerine görə, findiq, nar şirəsi, soğan, xurma və digər məhsulların təcrübəsi göstərir ki, aqrar məhsullarımızın Rusiyanın kənar ölkələrə çıxışı prosesi gedir: "Düzdür, bu, bir qədər yavaş gedir ki, bu da təbiidir - məhsulun tanımı, baza uyğun təqidməti vaxt aparan prosesdir. Lakin bu sahədə imkanlarımız getdikcə genişlənir. Rusiya bazarının ixracımızda üstünlük təşkil etməsi, bir növ, təbii prosesdir. Rusiya bizim kənd təsərrüfatı

cətinlik çəkir".

Iqtisadçı bildirir ki, Rusyanın tələbləri sərtləşdirməsi indiki halda Azərbaycanın kənd təsərrüfatı istehsalçıları üçün ciddi cətinliklər yarada bilər.

"Bizim daxili bazarımızın ixrac üçün nəzərdə tutulan həcmi qəbul etmək imkanı yoxdur. Eyni zamanda qısa müddət ərzində digər ölkələrə ixracın keşkin genişləndirilməsi de mümkün deyil. Bu isə istehsalçıların ciddi maddi zərəre düşməsinə getirib çıxara bilər. Bu gün Azərbaycanın aqrar istehsalçılarının belə hallara qarşı immuniteti yoxdur. Yəni bir dəfə məhsulunu itirən, yaxud dəyərindən aşagi qiymətə satan fermer növbəti il həmin məhsulu, ümu-

Aqrar ixracının "Urset" bazarı" dərdi

Rusiyadan asılılıqdan necə qurtulmalı? Firdovsi Fikrətzadə: "Ixrac coğrafiyasının genişləndirilməsi prosesi gedir"

madılar. Avropa istiqamətində ixracın genişlənməsi isə yalnız findiq və nar şirəsi məhsulları üzrə baş tutdu.

Hökumət ixrac coğrafiyasını genişləndirmək üçün nə edir?

Iqtisadiyyat Nazirliyinin ixracın və investisiyaların Təşfiqi Fondundan verilən məlumatə görə, qeyri-neft ixracının coğrafiyasını genişləndirmək üçün bir sıra addımlar atılır. Bunnardan biri müxtəlif ölkələrdə Azərbaycan ticarət evlərinin yaradılmasıdır: "Artıq bizim Latviya, Belarus, Ukrayna, Polşa, Rusiya, Çin, Birləşmiş Ərəb Əmirliliklərində, Çində və Qazaxistanda ticarət və şərab evlərinin yaradılması işləri aparılır.

Bundan başqa, Rusiyada "Azərbaycan nemətləri" mağazalar şəbəkəsinin yaradılması layihəsi həyata keçirilir. Layihə çərçivəsində ilk mağaza bu ilin martında Moskvada açılıb. Rusiyadan digər şəhərlərdə də bu cür mağazaların açılması planlaşdırılır".

Fonddan bildirildiyinə görə, Azərbaycanın xarici ölkələrdə maraqla qarışılanan məhsullarından biri də şərab-

dır. Hazırda şərablarımızın Rusiyada uğurla satılır: "Biz isteyirik ki, yeni bazarlara çıxaq. Bu baxımdan Çin bazarı bizim üçün cəlbedicidir və Çində artıq Azərbaycanın bir neçə şərab evi açılıb. Çində Azərbaycan şərablarına böyük maraqlı göstərilir və inanram ki, Çin bazarında şərablarımız da çox satılacaq".

Iqtisadiyyat nazirinin müavini Rüfət Məmmədov deyir ki, Azərbaycan məhsullarının ixrac coğrafiyasının genişləndirilməsi məqsədilə intensiv tədbirlər həyata keçirilir, xarici ölkələrə ardıcıl olaraq ixrac missiyaları təşkil edilir, nüfuzlu beynəlxalq sərgilərde Azərbaycan şirkətlərinin iştirakı təmin olunur: "Qeyri-neft ixracının stimullaşdırılması, "Made in Azerbaijan" brendinin təsviqi məqsədile indiyədək xarici ölkələre 29 ixrac missiyası təşkil edilib.

Azərbaycan məhsulları indiyədək 24 beynəlxalq sərgide nümayiş olunub. Bu tədbirlər çərçivəsində Azərbaycan məhsullarının ixracına dair razılışmalar əldə edilib, müqavilələr imzalanıb. Bundan başqa, "Made in Azerbaijan" brendinin təsviqi məqsədile xarici ölkələrdə Azərbaycan ticarət və şərab evlərinin yaradılması işləri aparılır.

Eyni zamanda, Rusiya, Çin, Birləşmiş Ərəb Əmirlilikləri və Mərkəzi Avropa ölkələri üzrə Azərbaycanın ticarət nümayəndələri fəaliyyət göstərir ki, onlar ölkəmizin iqtisadi maraqlarının təmin olunmasına, xarici investorların cəlb edilməsində, potensial alicilarla əlaqələrin qurulmasına müüm rol oynayır".

Rusiya - ənənəvi bazardır, lakin...
Qeyd olunanlar göstərir ki, hökumət ixracın genişləndirilməsi istiqamətində tədbirlər həyata keçirir. Lakin proses kifayət qədər ləng gedir. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzi direktorunun müşaviri Firdovsi Fikrətzadə hesab edir ki,

kənd təsərrüfatı ixracının şəxələndirilməsi zaman tələb edən prosesdir, amma mümkündür: "Soğan nümunəsi göstərdi ki, məhsullarımızın Avropaya çıxması üçün imkanlar var. Bu gün Azərbaycan soğanı Polşa, Ruminiya, Bolqarıstanla ixrac edilir. Bun-

məhsullarımız üçün ənənəvi bazardır. Uzun illərin təcrübəsi aqrar ixracatçılar üçün bu bazarnda daha rahat iştirak imkanı yaradır. Yəni ixracatçılarımız Rusiya bazarına tam bələddirlər. Yeni bazarlara çıxış yeni təcrübə, yeni qaydalara uyğunlaşma deməkdir və bu da zamanla baş verəcək bir prosesdir. Biz artıq bu prosesi başlamışq, yəqin ki, getdikcə ixrac coğrafiyamızın daha da genişlənəcəyinin şahidi olacaq".

Iqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənovun sözlərinə görə, Rusiya artıq öz ərazisində idax olunan kənd təsərrüfatı məhsullarına tələbləri sərtləşdirir: "Bu sərtleşme yalnız Azərbaycanla deyil, bütün ölkələrlə bağlıdır. Rusiya idax məhsullarına qarşı Avropa standartlarını tətbiq etmək niyyətindədir, getdikcə öz standartlarını buna yaxınlaşdırırlar. Yəni bu gün Avropa standartlarına uyğun mal tələf edə bilməyib, məhsullarını Rusiyaya istiqamətləndirən bütün ölkələr təzliklə orada da eyni standartlarla üzləşəcəklər. Bu isə Azərbaycan ixracatçıları üçün ciddi problemlər yarada bilər. Faktiki olaraq, Azərbaycanda aqrar məhsullarının Avropa standartlarına uyğun sertifikatlaşması sahəsində ciddi çatışmazlıqlar var. Fermer öz məhsulunu müvafiq standartlara uyğun istehsal etsə belə, bunu təsdiqləyən sənədləri əldə etməkdə

miyyətlə, becərməyə bilər. Çünkü onun zərərini qarşılıqlaşıcaq sistem, aqrar siyorta mexanizmi mövcud deyil".

R.Həsənovun fikrincə, avtoritar idarəetməyə malik Rusiya kimi ölkələrə heç vaxt etibarlı tərəfdəş hesab etmək mümkün deyil: "Bu ölkədə qərarlar prosedur və mexanizmlər əsasında deyil, bir nəfərin siyasi iradesi əsasında qəbul edilir. Belə ölkələr həmişə etibarsız tərəfdəş kimi tanınlırlar. Onlarla iqtisadi əməkdaşlıq zamanı orta və uzunmüddətli dövr üçün planlaşma aparmaq qeyri-mümkün olur. Yəni bu gün Azərbaycan fermeri Rusiya bazarına arxayı olub orta və uzunmüddətli istehsal planlaşması apara bilər. Çünkü hətta ən yaxın ayarda belə bu ölkənin siyasi hakimiyəti tərefindən ixrac maneələr qoyula bilər. Belə vəziyyət isə əlbəttə ki, aqrar istehsalçılar üçün elverişli deyil. Həsab edirəm ki, aqrar məhsullarının ixrac coğrafiyasını genişləndirmək üçün tədbirlər sürətləndirilməlidir. İlk növbədə ölkədə müasir beynəlxalq standartlara uyğun məhsul istehsalı təmin olunmalı, həmin məhsulların beynəlxalq tələblərə uyğun sertifikatlaşdırılması mexanizmi qurulmalıdır. Bundan əlavə, aqrar siyorta mexanizmizi tətbiq olunmalıdır. Eyni zamanda Azərbaycanın Ümumdünya Ticaret Təşkilatına üzvlüyü proses nəhayət ki, yekunlaşdırılmalıdır. Çünkü həzirdə beynəlxalq ticaretin 90 faizdən çoxu bu təşkilatın qaydaları əsasında həyata keçirilir. Dünyaada ÜTT-dən kənardır qalan 5-6 dövlət var ki, onlardan biri də Azərbaycandır. Düzdür, rəsmi məlumatlarda bu təşkilatla üzvlükde əsas problemin aqrar sektorun subsidiyalasdırılması ilə bağlı olduğunu deyilir. Lakin hesab edirəm ki, bu məsələdə razılığın əldə olunması mümkün dır".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

Boğulan şəxsə ilk yardımını necə etməli-faydalı məsləhətlər

Hər il dünyada 400 min nəfər suda boğulur, bəs insanları Xəzərin caynağından xilas etmək olarmı?

Yay fəsli, dəniz mövsümü-nün davam etməsi ilə bağlı olaraq boğulmaların da sayı artıb. Bu səbəbdən təqdim edəcəyimiz məsləhətlərin faydalı olacağı qəna-ətindəyik.

Mühüm olan ilk yardım

Dənizdə çirpanın bir insan tutu biləcəyi hər şeysə six-six və nəzarətsiz şəkildə sarılır. Bu səbəbdən də yaxşı üzmə qabiliyyəti olmayan biri boğulan insanı xilas etməye çalışmamalıdır. Belə situasiyalarda ilk olaraq xilasedicidən dairə tipli, üzən bı əşya atılmalıdır. Üzən bir şey yoxdur-sa, kürək kimi tutu biləcəyi bir şəyər uzadılmalıdır.

- Sahile çıxarılan şəxs su udubsa, amma özündən getməyibse, dərhal yana doğru uzadılır və başı xəfi şəkildə geriye doğru çekilir.

- Sahilə çıxdığı zaman özündən gedən şəxs küreyi üstə uzandırılmalıdır.

- Boğulan şəxsin şüru qapalıdırsa, dərhal tecili yardım çağırılmalıdır.

- Küreyi üstə yatazdırılan şəxsin ağızında hər hansı bir əşya varsa, çıxarılır.

- Bir əski parçası orta və işarət barmağın üzərinə keçirilərək, ağızın içindəki bələğəm və başqa mayelər təmizlənir.

- Kürek üstə uzandırılan şəxsin çənesi yavaşça yuxarı qaldırılır. Bu pozada onu tutmaq üçün boynunun altına bir əşya qoyulur.

- Təneffüs başlığındı anda insanı yana doğru çevirmek lazımdır ki, boğazındakı suyu çıxara bilsin.

- Təneffüs dayanıbsa, bu sahədə təhsil görmüş bir nəfər tərəfindən ürək masajı və səni təneffüs həyata keçirilmelidir.

Hər il 400 min adam boğulur

Dünyada hər il təxminən 400 min nəfər boğularaq həyatını itirir. 1-5 yaş arasındaki uşaqlarda ölümə səbəb olan qəzalarda üçüncü yeri boğulma hadisələri tutur. Statistikaya görə, boğulma halları

qadınlarla müqayisədə kişi-lərdə daha çoxdur. Kişiərin su ilə bağlı işlərlə daha çox məşgül olmaları, suya içkili girmələri və su içinde riskli hərəkətlər etməsi bu faizi artırır.

Suda boğulmalar təlaşın nəticəsidir

Suda boğulmaların böyük hissəsi panikdən qaynaqlanır. Belə ki, suda boğulma zamanı insanlar hər hansı səbəbə bağlı olaraq pani-kaya qapılıb, nəzarətlərini itirirlər. Yaşanan panika neti-

cəsində su ilə mübarizəde

uduzma, su udma, halsızlıq,

tənəffüsədə çətinlik, üzde, do-

daqlarda və dırnaqlarda gö-

yermə, yaralanma, şüur itkisi

və özündən getmə əlamətlə-

ri görülebilir.

Boğulma anında nə

etməliyik?

Suda boğulmaları 2 növdə dəyərləndirə bilərik.

Quru boğulma: ağıçiyədə su yoxdur və ya çox az vardır. Bu insanlarda qırtlaq spazm vəziyyətindədir. Ağıçiyərlərə nə su, nə də okseigen gire bilər.

Su udaraq boğulma.

Boğulmaların böyük əksəriyyəti bu səbəbələrə bağlıdır. Ağıçiyərlərə dolan su miqdarı tənəffüzün dayanmasında ciddi faktordur.

Suda boğulmaqda olan insana üzməyi bacarsaq belə, ilk olaraq xilasedici jilet, xilasedici haqla, ip kimi suda batmayan bir əşya atmalıq. Üzərək can qurtarmaq çətin məsələdir. Əgər bu sahədə hər hansı təhsil almamışınızsa, bu, az qala müşkül deməkdir. Çünkü boğulmaqda olan insan panika halında çir-pınarkən bize də zərər verə bilər, boğulmağımıza səbəb ola bilər.

Ən kritik 72 saat

- Boğulma təhlükəsi keçirən insan sudan çıxarılmışsa, əgər ağızında protez, taxma-dış kimi yad əşyalar çıxarılmali, sərt bir zəminə qoyulmalıdır.

- Baş geriye yatırılıb, çənə

“Sevinc TELMANQIZI,
“Yeni Müsavat”

Dənizdə yeniyetmələrin qırğını-Xəzər niyə “əjdaha”ya dönüb?

Ekoloq yay mövsümünün küləkli keçməsinə diqqət çəkir, tibb professoru isə qıcılolmaları səbəb kimi göstərir

Bu il yay mövsü mü başlayandan dənizdə boğulanların sayı rekord həddə çatmaqdır. Təkcə son bir həftənin statistikası qan dondurur. Məsələn, öten gün 12 yaşlı Bayram Kərimli Novxanı çimərliyində boğulub. Ele həmin gün Bilgəh çimərliyində 2 nəfər boğulub, bir nəfər isə itkin düşüb. Bundan başqa, 4 nəfər də boğulma təhlükəsi ilə üzləşib, xilasedicilər onları son anda xilas edə bilib.

Bir neçə gün önce isə Neftçalada 3 nəfər dənizdə boğulub. Hadisə günorta saatlarında rayonun Həsənabad qəsəbəsində baş verib. 26 yaşlı Fariz Alkişiyev, 29 yaşlı Fərid Babayev, həmçinin 27 yaşlı Şəhriyar Nəcəfov birlikdə dənizdə çimərkən batıblar. Onların meyiti hələ də dalgıç-xilasedicilər tərəfindən axtarılır.

İyulun 21-də isə Azərbaycan Texnologiya Universitetinin 3-cü kurs tələbəsi Fərman İsaqov dənizdə boğulan xalası oğlunu xilas etmək istəyərən batıb.

Bakının Sabunçu rayonu ərazisindəki dənizdə isə bir nəfər qeyri-çimərlikdə üzərən boğulub. Sonradan aparılan araşdırma nəticəsində məlum olub ki, boğulan şəxs 19 yaşlı Sadiq Abbasovdur.

22 yaşlı Azərbaycan vətəndaşı Andrey Xaritonov da iyulun 21-də dostları ilə birlikdə Buzovna qəsəbəsindəki “Zağulba” çimərliyində ehtiyatsızlıq ucbatından boğulub.

Eləcə də Astara rayonunda bir nəfər qeyri-çimərlik sahəsində, dənizdə çimərkən boğulub.

Çox təessüf ki, bu mövsümə də boğulanların arasında uşaqlar və yeniyetmələr var. Bəs səbəb nədir? Boğulanların sayının bu qədər artmasına səbəb valideyn nəzarətsizliyi, insanların özlərinə qarşı məsuliyyətsizliyi, yoxsa dənizdə baş verən eko-loji proseslər, küləkli hava nəticəsində yaranan axınlardır?

Mütəxəssislər bildirir ki, bəzən boğulan şəxslər daha yaxşı üzmək qabiliyyəti olanlardır. Burada psixoloji amil təsir edir və şəxs özünə güvənərək daha dərinliyə gedir, neticədə faciə baş verir. Diğer əsas səbəblərdən biri ki-

mi qıcolma göstərilir. Mütəxəssislər bildirir ki, əsasən epilepsiyası olan şəxslərdə dənizdə qıcolma qaçılmaz olur. Bundan başqa, bədənində mikroelementlər çatışmadıqda, eləcə də suda üzən insanın bədəninin soyuması, əzələlərin dincəlmədən uzunmüddətli işləmesi, suyun hərərətinin kəskin enməsi nəticəsində də qıcolmalar yaranır.

Xəzər dənizi üzrə mütəxəssis, ekoloq İslam Mustafayev mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışır: “Bu il yay mövsümü daha küləkli keçir. Bunun nəticəsində dənizdə geoloji proseslər gedir, axınlar daha çox dəyişir, burulğanlar emələ gelir, su dərinlikləri yanarın. Çox təessüf ki, çox halarda bu dərinləşmə tədricən deyil, birdən baş verir ki, bu da çox təhlükəlidir.

Lakin dənizdə boğulanların sayının artmasını insan faktoru ilə əlaqələndirirəm. Demək olar ki, bu məsələdə məsuliyyətsizlik, uşaqların nəzarətdən kənar qoyulması, üzə bilməmək və yaxud təhlükəli yerlərdə üzmək, xilasedicilərin xəbərdarlıqlarına baxmayaraq, kənara çıxməq, belə hallarda faciə qəçiləz olur. Küləkli havada dənizə girmək ümumiyyətlə olmaz. Çünkü külək dalğaları vurur və o da özü ilə bərabər ətrafdakı əşyaları, hətta insanı dənizin dərinliklərinə aparır”.

Tibb elmləri doktoru Adil Qeybullu isə faciələrə səbəb kimi göstərilən qıcolmaların söz açıb: “Ümumiyyətlə, dənizdə qıcolmanın yaranmasına bir səra amillər səbəb olabilir. Əzələlər çox işləyəndə qıcolma yaranır. Və yaxud suyun temperaturu aşağı

- Çimərlikdən önce çimərliklərə getməzdən önce hava şəraiti mütləq nəzərə alınmalıdır. Küləkli havada dənizə girək böyük riskdir. Onu da qeyd edək ki, bu il çimərlik mövsümü başlayandan hava şəraiti çox zaman küleklə olub. Lakin buna baxmayaraq çimərliklərə üz tutanlar kifayət qədərdir.

- Hər şeydən önce çimərliklərə getməzdən önce hava şəraiti mütləq nəzərə alınmalıdır. Bu cür çimərliklərdə batmaq təhlükəsi ilə yanaşı, suda təhlükəli yolu-xucu xəstəliklərə tutulma riski de var.

- Xəbərdarlıq nişanı qoyulan əraziləri ölüb keçmək olmaz

- Üzə bilməyen şəxslərin dərinliklərə getməsi çox təhlükəlidir. Üzə bilənlər isə məs-hələt görülür ki, sahilə perpendikulyar deyil, paralel üz-sünlər.

- Çimərlik üçün dənizə üz tutanların alkoqollü içki qəbul etməsi yolverilməzdir.

□ Xalidə GƏRAY
“Yeni Müsavat”

Cümə səhbətləri

Bismillahir-Rahmənir-Rahim! Verdiyi bütün nəmətlər üçün Uca Allaha həmd və sənalar olsun! Rəbbimizdən istəyirik ki, yaxşı bəndələri üçün nələri nəzərdə tutbsa, bizlər də o nemətlərdən nəsib etsin!

Allah öz sünənəsini insanlığa bəyan edir

Bugünkü bəhsimiz mübarək Qurani-Kərimin "Bəqərə" surəsinin 155-ci ayəsi ilə bağlıdır. Rəbbimiz bu nurani ayədə çox önməli mövzulara toxunur. Burada bizim hər birimizin hər gün yaşadığımız həyatda, qarşılıqlılarımız müxtəlif vəziyyətlərde qarşımıza çıxan imtahan və sınaqlarda necə davranışımızı bize öyrədir.

Ayədə buyurulur: "Sizi mütləq bir az qorxu və acliqla, eləcə də mal, can və ağac məhsulların (in, yaxud arvad-uşaq kimi həyat səmərələrinin) azlığı ilə imtahan edəcəyik. Səbir edənlər müjdə ver."

Rəbbimiz hər bir bəndəsi - nə müraciət edir və çatdırır ki, əmin olun, bu, bir mütləq həqiqətdir, İlahi sünənədir, Allahn qaydasıdır. Neca ki, maddi aləmdə qaydalar var, biz bu qaydaları, biologiyada, fizikada, kimyada və s. elmlərdə görürük, o cür də insan həyatının, insan varlığının yaşayış durumunun varlıq aləminin içərisində İlahi qaydaları var. İnsan varlığında, mövcudiyətində o İlahi qaydaların biri budur ki, mükəlləf olan insanın həyatı imtahan və sınaqlarla birləşdir.

Əslində insan həyatı, imtahan və sınaqlarla qarşılıqlıdan ibarətdir. İnsan imtahan və sınaqlı bir varlıqdır. İnsanın gerçek mahiyyəti, kimliyi, potensialı imtahan və sınaqlar vaxtı ortalığı çixır. Ona görə de Rəbbimiz bize ayədə bu müümət həqiqəti çatdırır ki, bütün insanlar imtahan olunacaq, insanın həyatı imtahan və sınaqlardan keçir. Cürbəcür, növbənöv imtahanlarla insan qarşılışacaq.

Bu imtahanların ümumi növlərini də ayə bize çatdırır. Birinci imtahan - qorxu müstəvisindədir, psixoloji aspektle bağlıdır. Bunun özü ayrıca müzakirə olunmalı mövjudur. İnsanın əldə etdiyini itirmək qorxusunu və xofu var. İnsan əldə etmək istədiyini qazanmaq üçün olan fürsəti itirməkdən qorxur. İnsanın həyatda dəyərləri nə-

İmtahan və sınaqlar nə üçündür?

**Hacı İlqar İBRAHİMOĞLU, ibrahimoglu@gmail.com
İlahiyyatçı-filosof, İcerisəhər Cümə məscidinin imam-cəməati**

Həqiqi insan olmaq, həqiqi insan potensialını üzə çıxarmaq - bu sınaq və imtahanlardan keçir. Kim bu imtahanlara hazır olacaqsası, kim bacaraqsası, həqiqi Allah bəyənən səbri həyata keçirəcəksə - Allah Təala ona müjdə verir.

Səbir bəzən düzgün anlaşılır

Təssüflər olsun ki, bəzən bizim toplumumuzda səbir anlayışı yanlış teqdim olunur və yaxud səhər formada anlaşılır. Səbir - məzlmələr, acizlik, yaşıqliq anlamında deyil. Səbir odur ki, insan hərkətdədir, Allah özünü hüzurunda hiss edir, Allahın razılığını həyata keçirərən qarşılığında bütün müstəvilərdəki müsibət və çətinliklər dərüş gətirir və yoluna davam edir. Bax, buna səbir deyilir.

Amma dəyərlər sistemi fərqli olan insanın dünyəvi məsələləri əldən vermək qorxusuna əla bilər. Əslində biz deyə biliyik ki, insanın narahatlığı, xofu, qorxusu nədirse - insan odur. İnsanın gerçek vücut qorxusunu nədirse, onu gerçəkdən narahat edən nədirse - o, odur.

Bu, insanın insanlığını müəyyən edən universal meyarıdır.

Əger insan kimisə incitməkdən, rüşvet almaqdandan, haqq basmaqdandan, yalan və böhtandan, yaltaqlıq və simasızlıqdan qorxursa, bu kimi hərəkətlərə yol verdiyi halda Allahın qəzəbine tuş gəlməkdən xofu varsa - o, həqiqi insandır.

Əger insan vəzifəsini itirməkdən, məqamını əldən verməkdən, statusunun azaldılmasından, şöhrətinin zədələnməsindən, məclisde ona az diqqət göstərilməsindən və bu kimi işlərdən narahatırsa, qorxusu bunlarla bağlıdır - o, insanlıq missiyasını zaten dərk etməyib və bir primitiv bioloj həyat yaşıyır.

Rəbbimiz bize bu həqiqəti çatdırır. Neca ki, suyun zati keyfiyyətində maye olmaqlıq var, insanın da həyatının zəruri bir tərkibi - sınaqlar və imtahanlardır. Bu sınaqlar qorxu, acliq, insanın həyatı səmərələri ilə bağlı müstəvilərdə ola bilər.

Səbrin üçüncü növü isə - həyatında qarşısına çıxa biləcək müxtəlif müsibətlər, çətinliklər, ağrılar, sarsıntılar olarkən Allah buyurduğu tərzəde davam etmək - səbrin digər növdür.

Səbrin üçüncü növü isə -

sında səbir etmekdir.

Yeni səbir davamlı olaraq dinamikada olmaq, hərəkətdə olmaqdır. Səbir inkişafə aparan bir prosesdir, qarşılığının problemlər müqabilində əyilməmək, sinmamaqdır, əksinə, dik duraraq Allah bəndəsi kimi davam etmekdir.

Allahdan isteyimiz budur ki, bize həyatımızda bu cür səbir etməni nəsib etsin.

İstisnasız bütün insanlar imtahanə çəkilir

Ayədə işarə edilən mühüm mövzuların biri budur ki, Allah Təala bütün insanları imtahanə çəkir. Ən ali, ən gözəl insanlardan tutmuş, öz potensialını en zeif ortaya çıxaran insana qədər hər kesən imtahan və sınaqdadır. Allahın ele bəndəsi yoxdur ki, imtahan olun-

man baş vera biler ki, imtahan və sınaqlardan başıucu çıxa biləsin. Bir çox ali keyfiyyətlər bu sınaq və imtahanların bəhrəsi və meyvəsidir və bunların da ən alisi - səbirdir. Yeni çətinliklər, imtahan və sınaqlar zamanında səbir kimi ali keyfiyyət insan tərəfindən qazanıla bilir.

Mühüm nöqtələrdən biri də budur ki, ayədə konkret olaraq müjdənin növü göstərilməyib. Əziz Qurani-Kərim müfəssirliyi bəyən edirler ki, bunun özündə de böyük hikmət var. Yeni adətən müjdə verilir və müjdənin xarakteri göstərilir, misalları verilir. Bu ayədə isə başa düşüllər ki, müjdələr müxtəlif cür ola bilər. İmtahanın formasına, səviyyəsinə görə müjdələr de fərqlənə bilər. Allahdan isteyimiz budur ki, bizlər bù-

muza gələn mövzu isə başqadır. Belə siyasiyada bizim xoşmuza gəlməyən mövzularda biz Allahın razılığını əldə etmek üçün özümüzü səbəre vadar edərək, o yaşanan çətinliklərə dözək - qəlbimiz güclənər.

Qəlbə gücləndirən və zeiflədən amiller var. Misal üçün, ərina, haram musiqi, cürbəcür günahlar qəlbə zəiflədir. Qəlbə gücləndirən əsas amillərdən biri isə budur ki, bizim xoşumuza gəlməyən bir işi Allahın razılığını qazanmaq üçün həyata keçirək. Misal üçün, bir insan sübhə vaxtı yatmaq isteyir, oyanmaq ona heç də xoş deyil, amma Allahın razılığını rəhbərtutaraq durarsa, bu, onun qəlbini gücləndirər.

Səbrin üstün məqamı

Həzərət Əmirelməminin (ə)

tün imtahanlar müqabilində səbir edib, həmin müjdəyə çatanlardan olmağı nəsib etsin.

Səbrin Kökü - Allaha əminlikdir

Həzərət Əli (ə) buyurur: "Səbrin Kökü - Allaha həqiqi əminliyin olmasıdır". Kim səbir edə bilir? O kəs səbir edə bilir ki, gerçəkdən Allahə əminliy var, imanı var. Bilir ki, bu dünyada Rəbbinin hüzurundadır, bilir ki, O, hər şeyi görür və bilir ki, heç kəs görməsə də, bilməsə də, xəbərdar olmasa da, onun Rəbbi var və həsab-kitab - Onluqdur.

Bütün dünya imtahanə səhnəsidir. Varlıq aləminin bütün çalarları imtahan və sınaqlara bürünüb. Xoş günümüz, pis günümüz, imkanlı günümüz, kasib günümüz, sağlam vaxtimiz, xəstə vaxtimiz - bütün həllər və vəziyyətlərdə dünya yaşıyi imtahan və sınaqlardır. Bu, bir gerçəklilikdir.

Biz dünya səhnələrinin nəzər salıqda bu eynekle baxmamışık ki, biz buradan nə götürə bilirik, bu sınaqdan necə keçə bilirik, necə alınacağı çıxa bilirik, necə öz potensialımızı ən ali şəkildə inkişaf etdirmiş olə bilirik?

Zatən əsas suallar mehz bunlardır.

İmtahan və sınaqlar nə üçündür?

Allahın imtahanları - o Ali Vərliğin insanla bağlı hansıa tərəddüllərini aradan aparması üçün deyil. Allah - alimdir, hər şeyin gerçəyini ən ali durumda bilir.

Allahdan isteyimiz budur ki, Rəbbimizə həqiqi əminliyinin olmasına bize nəsib etsin və nəticə etibarile sebirlilərdən ola bilek!

İş xoşa gəlməyə bilər, amma...

Həzərət Əli (ə) buyurur: "Xoşagelməz işlərin müqabilində özünü səbəre vadar etmək - qəlbə gücləndirər". Heç də ele deyil ki, yaşadığımız həyatda, qarşılığımızda biz həmişə xoşumuza gələn vəziyyətlərlə üz-üzə qalaq. Biz baxsaq və müqayisə etsək, görərik ki, gördüyüümüz işlərin içərisində nə qədəri xoşumuza gəlməsə də, onları Allahə görə etmişik.

Amma təssüflər olsun ki, biz çox zaman bu mövzuda qəfət edirik. Biz bilməliyik ki, həyatda qarşılıqlı işlərin mövzuların yetərincə heç də bizim komfort zonamıza uyğun deyil, tam da zövqümüzə uyğun olan mövzular deyil. Amma biz Allah bəndəsi kimi her şəyə Allahın razılığı eyneyi ilə baxmalyıq.

Mövzulara belə baxanda, əgər Allahın razılığı olan məsələ bizim də istəyimizlə üst-üstə düşürə - çox gözəl, onu rahatlıqla edəcəyik. Amma bəzən də bunlar üst-üstə düşürə, Allahın razılığı bir mövzudadır, bizim xoş-

diger yerdə buyurur: "Səbir ya müsibət qarşısında, ya itaət etməkdə, ya da günahları tərk etmək müstəvisindədir. Üçüncü növ, əvvəlki iki növdən üstündür". Yeni yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi, sadalanan üç halda biz olduğumuz vəziyyəti itirmirikdə və Allah bəndəsi kimi davranışlığı üstün tuturqsa - bu hallara səbir deyilir. Bunların içərisində ən üstün olanı isə günahların müqabilində möqavimət göstərmek, səbir etməkdir.

Allah Təalanın səbir edənlərə müxətəlif lütf və inayətləri var. Allah Təala Qurani-Kərimdə səbir edənlərə olan sevgisini bəyən edir. "Ali-İmrən" surəsinin 146-cı ayəsində buyurulur: "Allah səbir edənləri sevir".

Allah Təalanın həqiqi bəndəliyi həyata keçirənləri və bu yolda, bu ardıcılıqla qarşılığında çətinliklərin müqabilində səbir edənləri, Allah bəndəsi olmağa davam edənləri sevir. Uca Allah o kəsləri sevir ki, günahın addadıcı zahiri şirinliyi möqavimət göstərir və günah etmir. Allah o kəsləri sevir ki, Ona itaət edərkən ortaya çıxan çətinliklərə səbir edir. Allah Təalanın o kəslələrə məhəbbəti var ki, müsibətlər onları sebatlı vəziyyətlərindən çıxara bilmir.

Allah Təala səbir edənlərlə birgə olduğunu bəyən edir. "Bəqərə" surəsinin 153-cü ayəsində buyurulur: "Həqiqətən Allah səbir edənlərlədir". Hər kəs ki, səbir edənlərdən olsa, bütün həyatı boyu Allah bəndəsi olmağa mane olan amillərin qarşısında dayansa - Allah Təala onlara birgə olur.

Allah Təala bu insanlara böyük, ali mükafatlar vəd edir. "Furqan" surəsinin 75-ci ayəsində buyurulur: "Səbirleri müqabilində Cənnət vəd olunur". Diqqət etsək, görərik ki, bir çox ayələrdə insanlara hesaba gəlinməyən mükafatlar vəd edilir.

Allahim, bizə dünyanın imtahan və sınaqlarından üzüağ çıxmağı nəsib et!

Allahim, bizi həqiqi səbir edənlərdən qərar ver!

Allahim, bizə imtahan və sınaqlar qarşısında davamlı səbir etməni nəsib et! Amin!

ÜSAVAT

Son səhifə

N 156 (7326) 26 iyul 2019

İnsan bol su içirse...

İngiltere'de aparılan araştırmalar neticəsində məlum olub ki, su beynin fəaliyyətini gücləndirir. Mütəxəssislərin fikrincə, insanlar önməli bir iş görməzdən əvvəl onların beynləri daha sürətli çalışır. Təcrübədə iştirak eden adamlara bir həftə ərzində məntiqlə bağlı suallar verilib. Neticədə məlum olub ki, sualları cavablaşmadan əvvəl su içən adamlar cavabları daha tez tapırlar. Su içməyənlər issualların cavabları haqqında daha çox düşünürler. Araştırmayı aparan professor Karolina Edmonds su içən adamların beyninin digərlərinə nisbetən 14 faiz daha sürətli çalışdığını deyirlər.

Bu millət bazar gününə nifrət edir

Dünya insanları üçün bazar günü istirahət, işdən azad olmaq deməkdir. Amma ingilislər bazar gününü sevmir. Onlar üçün istirahət cümlə günü saat 6-dan sonra başlayır və bazar günü şəhər saatlarında bitir. Cünki bazar günü başlayan ki mi onlar yeni və gərgin iş gününe hazırlaşır.

Heftəlik geyimlərini yubutüb ütüləyən, ya da onları camaşırhanadan götürən ingilislər heftəlik iş, aile qrafiklərini də həmin gün qurur. Heftəlik ərzaq bazarlığı, evin əyər-əskiklərinin həlli də məhz həmin güne təsadüf edir. Bu səbəbdən də bazar günü ingilislər üçün yarı iş günü sayılır. Çünkü sadaladığımız bu işləri görmək elə iş gündündəki qədər enerji tələb edir.

Tøyuq əti boşqabda hərəkət edib

A siya restoranlarından birində toyuğun döş əti boşqabdan sürtüşüb və ziyarətçiləri qorxudub. Şahidlər tərəfindən çəkilən video The Sun tabloidi tərəfindən yayınlanıb. Kadrlardan görünür ki, döş əti boşqabda hərəkət edib və yerə düşüb. Fonda isə isterik qadın səsi eşidilir.

Video önce Florida ştatının Mayami şəhərində yaşayan Ri Fillips tərəfindən yayılıb. Video sosial şəbəkə istifadəçiləri tərəfindən sürətlə yayılıb. Onlar müzakirə ediblər ki,

toyuq birdən-birə necə yenilənəcəyi, o qədər təze canlanıb. Hətta sosial şəbəkə istifadəçilərinin dən biri təxmin edib ki, to-

yuğun əti o qədər təze canlanıb. Hətta sosial şəbəkə istifadəçilərinin dən biri təxmin edib ki, to-

Internetdə tanış olmuşuzsa, sevginiz uzun çəkəcək

Internetdə dünyanın hər yerində milyonlarla insan bir-biriləri ilə tanış olur. Onların tanışlıqları dostluğa, hətta sevgi münasibətlərinə də çevrilə bilir. Internetdə tanış olub evlənən cütlükler arasında araştırmaya aparan bir şirkətin nümayəndələri maraqlı nəticələr əldə ediblər. 2005-2012-ci illər arasında evlənən 20 min cütlük (pespondent) arasında internetdə tanış olub evlənənlərin sayı olduqca çoxdur. Araştırmaya nəticələrinə görə, yaşları 30-50 arasında dəyişən hər üç cütlükdən biri internetdə tanış olaraq evlənib.

Mütəxəssislerin fikrincə, da tanış olanlarla müqayisə cütlüklerin hansı şəraitdə tanış olmaları onların münasibətlərinə də təsir göstərir. Internetdə tanış olan cütlüklerin münasibətləri normal hayat-

sədə daha uzun müddət davam edir. Internetdə tanış olanlar daha xoşbəxt olduğunu və nadir hallarda boşandıqlarını deyirlər.

Bunları bilirsinizmi?

* 1 saat müddətində qulaqlıqla bir şey dinlərkən qulaqdakı bakteriya sayı 700% artır.

* Səhər bir alma yesəniz yuxunuz daha tez açılır.

* Asqrarkən üzəriniz də daxil olmaqla, bütün vücut funksiyaları o an durur.

* Mədə turşusu bir ülgücü əritmə gücünə malikdir.

* Norveçin şimalında her yaz 14 həftə gecə-gündüz günəşli keçir.

* İtlərin tərəvəzleri ayaqlarındadır.

* Hindistandakı illik doğum sayı Avstraliya əhalisinin cəmindən çoxdur.

* Pablo Picasso pulsuzluqdan əziyyət çəkdiyi gənclik illərində çəkdiyi rəsmələri yandıraraq qızınır.

* İncilər sirkədə əriyir.

* Ancaq erkək bülbüllər oxuya bilir.

* Timsahlar rəng korudurlar.

* 1 kilogram limonda 1 kilogram çiyeləkdən daha çox şəkər var.

* Tarixin ən qısa müharibəsi İngiltərə ilə Zanzibar arasında olub. Zanzibar hərb başlıqdan 38 dəqiqə sonra təslim olub.

* Qadınların ürəyi kişilərin ürəyinə nisbətən daha sürətlə döyüñür.

* Vücdumuzda ən güclü əzələ dilimizdir.

* Alımların araşdırmasına görə, insanın IQ səviyyəsi nə qədər yüksəkdirse, o qədər də çox yuxu görər.

* Ən çox asfalt küçəyə sahib olan ölkə Fransadır.

* Ancaq dişi ağcaqanadlar dişləyə bilir.

* Çeyirlikənin qulağı dizindədir.

* Milçəklərin 5 gözü var.

* Delfinlər bir gözü açıq yatırlar.

* Bayquş mavi rəngi görə bilən tek quşdur.

* Qədim misirlilər daşdan hazırlanmış yastıqlarda yatarlarmış.

* İsti su soyuq sudan daha ağırdır.

* Ördəyin səsi əks-səda verməz.

* Uşaqlar baharda daha tez böyüyür.

* İnsan aşiq olduğu zaman beynində "phenylethylamine" əmələ gelir. Bu, ürək atışını sürətləndirir və insana xoş təsir bağışlayır. Bu kimyasal maddə şokoladda da var.

Kişi yuxusuzluq səbəbini açıqladı, hər kəs güldü

Görüntülərdən görünür ki, ev pişiyi gecə saatlarında sahibinin yanında dayanıb və israrla ona baxıb. Digər görüntülərdə isə görünen ki, pisik ev sahibinin belinə çıxıb və ona yatmaqə manə olur.

Sözügedən paylaşılmış sürətlə yayılıb və 1.4 milyon layk, 8 min şərh və yüzlərlə retweet yığıb. Bir çox sosial şəbəkə istifadəçilərini də pişiyin davranışları güldürüb. "Sənin pişiyin böyük ehtimalla sənin axırına çıxmaga çalışır" - bunu da istifadəçilərden biri yazıb.

Daha bir sosial şəbəkə istifadəçisi isə kişiye məsləhət görüb ki, "Neca başa düşmək olar ki, pişiyiniz sizə öldürmək istəyir" kitabını oxusun. Pişik sahibi isə deyib ki, bir gecə oyananda pişiyinin onunla burun-buruna gəldiyini və baxışları ilə az qala yediyini görüb. Onun bu şərhine 7.5 min layk gəlib.

Mayda xəber verilib ki, bir kişi pul oğurlayıb, onu qaytarmaq istəməyən pişiyi çekib. Heyvan yerdə uzanıb və caynaqlarının arasında pulları saxlayıb. Sahibi pulu geri almaq istəyəndə isə o, aqressiya nümayiş etdirərək, onun barmaqlarını dışlayıb.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisi: Rauf ARIFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYXAN

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib,
"Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmışdır.
Müəlliflərə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı Şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cı mahallə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Nazim SABIROĞLU
Lisenziya N: B 114
SAYI: 3.050